

De Probatis|| Sanctorvm|| Historiis

Partim|| Ex Tomis Aloysii Lipoma-||ni, Doctissimi Episcopi, Partim Etiam||
Ex Egregiis Manuscriptis Codicibvs, Qvarvm permultæ antehàc nunquàm
in lucem prodière

Complectens Sanctos Mensivm|| Maii Et Ivnii

Surius, Laurentius

Coloniae Agrippinae, 1576-

VD16 S 10258 - 10263

De S. Lutgarde virgine.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77393](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77393)

VITA LVTGARDIS SANCTISSIMÆ VIRGINIS,

Claruit is
Auno 1250.

AVTHOREE THOMA CANTIPRATENSI DOMINICANO. *Et si autem necdum mihi constat de Virginis huius canonizatione, ut vocant, tamen visum est vitam eius hac adscribere, scilicet in simpliciore passim nonnihil eliminato.*

PROLOGVS AVTHORIS.

Omnia reuerenda & in Christo plurimum diligenda Hannidi, diuina benignitate Abbatissæ Aquirianæ, sanctoq; eius Collegio, frater officio Supprior, fratrum Prædicatorum minimus, salutem dicit.

Vestra me duntaxat, immò erga monasteria omnia charitas, amorque erga personam, de qua dicturus sum, singularis, me incitari, ut vitam piæ Lutgardis vtrunque describerem, in tres libros opus omne distinguens, conuenienter triplici illi statui secundum animam, quem dicere solemus incipientium, proficientium, & perfectorum. Planè autem mihi persuadeo, multis retrò annis à nemine vitam alicuius conscriptam esse, quæ tot virtutum insignia complectatur. Oratos autem velim pios lectores, quibus Deus adspirauerit gratiam amoris sui, ut fidem adhibeant dictis meis. Quòd si quædam minus literatè vel eruditè à me dicta erunt, ferant quæso æquo animo, quando quidem non nisi vera dicentur. Bonorum enim ingeniorum, ut ait beatus Augustinus, insignis est indoles, in verbis verum amare, non verba. Neq; aurum minus preciosum est quòd è terra tollatur: neq; minus sapit vinum, quòd è vili ligno nascatur. Cupio autem, ut non modò vestrum collegium, sed etiam omnes monasteriorum Brabantia virginum coetus vitam piæ Lutgardis suscipiant, ut quam fama virtutum verissima apud omnes diuulgauit, ea breuis libelli insinuatione plenius omnibus innotescat.

De Doctrina
Christi.
lib. 4. cap. 11.

LIBER PRIMVS.

Iunij 6.
Cap. 1.
Patria Lutgardis.

Rom. 4.

LVTGARDIS pia virgo ex illa quondam Tungrorum celeberrima ciuitate, patre ciue, matre nobili, traxit originem. Pater autem tenerimè illam diligens, & secundum seculi fastum cupiens eam florere & prosperos habere successus, cuidam mercatori, dum adhuc iuuenula esset, viginti marcas argenti dedit, ut ex ijs, donec ea adulesceret, multiplicatis copijs lucrisque paratis, dos nupturæ filia augeretur. Interim crescens puella, & quid eius causa fieret, animaduertens, quantum illa ætas patiebatur, ad nuptias inhiabat. Sed pius Dominus, futurorum præscijs, quæ vocat ea, quæ non sunt, tanquam ea quæ sunt: frustrato patris eius consilio, de Lutgarde sibi potius desponsanda, aliter disponebat. Ille enim, qui Lutgardi destinatam pecuniam negotiationibus augmentandam susceperat, crebro in Britanniam traiciens, & per multos aduersos casus diffuens, ad vnam marcã redegit viginti, alijs planè dissipatis. Sed neq; sic tamen aut patris propositum, aut estrotem filia impudentiam ea res retardasset, nisi matris instantia mentem filia modò minus, modò blandimentis emollisset, ita illi dicentis: Si Christo nubere volueris, monasterium tibi, quodcumque voles, honestissimum conciliabo: Sin autem mortalem sponsam malueris, non nisi bubulcum habebis. His atq; huiusmodi verbalisq; & mariti votum, & filia voluntatem, ad salubrius propositum inclinauit. Et si autem Lutgardis delectaretur ornatu vestium, at tamen fugiebat profus amatoria confabulationes & ineptias puellares: & licet necdum cognosceret Dominum, in corde tamen, cui sola esset, intus nescio quid diuinum sentiebat.

Cap. 2.

Traditur
monasterio

Vbi igitur annos duodecim excessit, in monasterio S. Catharinae, quod est prope oppidum S. Trudonis in Halbania, inter Deo sacratas virgines Ordinis S. Benedicti, diuino seruitio mancipatur. Cumque iuuenis quidam genere & opibus præstans illam procaret, animum illius interdum verbis non nihil permouere cœpit: obseruans tamen.

tempus & locum, clam nocte quadam domum, in qua virgo iacebat, adire tentauit: sed cum accessisset, repentino timore correptus aufugit. Institit verò miris modis dialogus, vt ad consensum animum puellæ inclinaret: sed non permittente Deo, eius conatus irriti fuere. Sedente autem quandoq; simplice puella, & cum iuvene illo colloquente, apparuit ei Christus ea forma, qua olim inter homines versatus fuerat, pectusq; vestem suam detrahens, qua tectus videbatur, vulnus lateris ei ostendit quasi recens cruentatum, dixitq; ei: Blanditias inepti amoris posthac vide ne requiras: hinc iugiter contemplare, quid diligas, & quam obrem diligas. hinc ego totius puritatis delicias tibi polliceor obtinendas. Hac illa visione & oraculo pauca facta, statim oculis cordis inhæsit illi, quem viderat, & vt eum acciperet, meditabatur vt columba: moxq; sperno illustrata splendore, totius vanitatis à se sensit abstersam caliginem. Cumque eam vidisset die quodam matrona nobilis & deuota, spiritu prophetico dixit: Tu, vt vi deo, bona es Agnes, & reuera altera Agnes eris. Subito verò adest iuuenis supradictus, & cœpit suos replicare sermones. Cui illa, vt quondam Agnes beatissima, hianti ore respondit: Discede à me pabulum mortis, nutrimentum facinoris: quia iam ab alio amatore prauenta sum.

Alius quoque iuuenis, armis miles, eam iam Deo synceriùs inhaerentem, nihilo minus adamauit: & cum multis annis renitentem animo procaret, illa primùm modestè, postea verò seueriter eum à se auertit. Cernens autem eum in stultitia pertinacem, etiam contumeliosis sermonibus eum à se repulit. Ille verò contemptum se dolens, cogitat quidnam faciendum sibi sit. Et ecce Lutgardis accita à sorore sua, iter arripit. Ad vbi resciauit iuuenis, obuiam illi proficiscitur cum turba satellitum, rapere illam volens. Sed puella ab equo desiliens, ex illius manibus multa vi se extorsit, totaque nocte fugiens, per sylvarum deuia, angelo ductore, ad domum nutricis suæ manè peruenit. Eam autem vt nutrix vidit, suspicata raptum, dixit ei: Num te hac nocte iuuenis ille vi oppressit? Respondit illa: Nequaquam. Cum autem iuuenis ab equo descenderet eam rapturus, quidam eius satellites equum freno tenens, suam ei ad eam rem operam nauauit. Clamauit ergo virgo Lutgardis ad illum: Hac manu, qua nunc frenum tenes, qui militis me infestantis, tale quippiam breuè designabis, quod tibi ignominia perpetuam in hoc seculo notam inuret. Et ecce vbi ille domum fuit reuersus, mox ea ipsa manu propriam suam vxorem interfecit. Ea causa expulsus è patria, rebus omnibus priuatus est.

Postquam autem Lutgardis ad monasterium reuersa est, ab omni ferè hominum colloquio & consolatione se subducens, tota rebus cœlestibus inhiabat. Quibusdam autem amulis arctiorem eius vitam, quam imitari non possent, carpentibus, atque dicentibus: Sinite eam, dum feruor in motu est: vbi ille tepuerit, non absq; rubore redibit ad ea, quæ nunc stulta contemnit: Lutgardis id audiens, cum multa humilitate sibipsum timere cœpit, & pauida formidare, ne fortè quandoque acciderent, quæ ætate prouectiores de ipsa dicebant. Apparuit autem ei beatissima Christi mater vultu gratulabundo, & ait: Non sic erit, charissima filia, vt tu times. Non recides in peccata: sed mea te sollicitudine protegente, firmaberis in salutem: nec minuetur in te gratia & virtus, sed cumulabitur. Fuit ea nimirum preclara & amplectenda promissio. Quando in oratione Domino suauiter iungebatur, & eam aliquod ingens negocium foras euocabat, quasi amico familiariter ei dicere solebat cum magna cordis simplicitate & puritate: Expecta me hinc Domine Iesu: vbi me expediero, celeriter ad te reuertar. Mira profectò virginis simplicitas, mira Saluatoris humanitas erga illam. Paratum enim illum in omni loco dominationis suæ, paratum in quouis negocio experta est.

Eodem ferè tempore beata Catharina virgo & martyr, eius loci patrona, cum ingenti gloria apparuit illi steti pariter & oranti. Cumq; multum pauida suppliciter eam rogaret Lutgardis, vt pro ipsa Dominum deprecaretur, illa respondit: Confide filia, semper enim gratiam suam Dominus augebit in te, donec per summum vitæ fastigiū, præcipuum inter Virgines meritum consequaris. Quodam etiam tempore eadē sanctissima virgo Catharina cuidam deuotæ scemine apprens, dixit: Lutgardem tibi interuentricem & matrem adsciscas, quæ ab omnipotente Deo parem mihi in cælis locum obtinebit. In sacratissima Pentecoste monialibus in Choro cantantibus, Veni creator spiritus, ij, qui in Choro erant, perspicuè viderunt Lutgardem ad duos cubitos in aëra sublata. Felicè illam, quæ tali miraculo meruit declarari: & corpore subleuari à terra, quæ iam anima exultans in Domino, in cælū sustollebatur. Obtulit sanè

Visione mirabili amor vanus ab ea profusus excluditur.

Cap. 5. Respuit militē ipsam procantem.

Prophetia eius.

Cap. 4. Tota vacat Deo.

Familiaritas eius ad Christum.

Cap. 5.

Ieiunia & precibus eius seipsam quotidie Domino holocaustum gratuitum, corpus afficiens inedia & ieiunijs, & spiritum ab oratione non relaxans. Ne autem in cordibus fororum, quæ eam non nihil æmulari videbantur, suspitionis alicuius scrupulus hæreret, Christus sponsam suam eiuscemodi miraculo cohonestavit. Cum illa crebro vigilijs cõtinuaret, quadam nocte super eam viderunt moniales non breui spatio quoddam luminis iubar, quod ipsum quoque, Solis splendorem vinceret. Quod quidem lumen intrò diffusum, non solum in illa, sed in alijs quoque, quæ illud viderunt, vitæ gratiam augmentavit.

Cap. 6. Mouebatur verò commiserationis affectu & pietatis spiritu mirum in modum eroga ægrotos & debiles, adeo vt ipsis afflictis condolens, plus ipsa spiritu affligeretur. Cõ-
 Contactu salutem tulit ergo illi Deus ita generatim gratiam curationum, vt si quid esset vitij in oculo, vel in manu, aut pede, vel carteris corporis membris, ad contactum saluæ vel manus eius protinus curaretur. Cumque ea causa hominum multitudine & frequentia obrueretur, sapiusque in oratione impediretur, dixit ad Dominum: Quorsum mihi isthæc gratia Domine, cuius causa toties distineor, ne possim vacare tibi? Ausert eam à me, sed ita vt meliori munere commutetur. Respondit Dominus: Quid vis igitur eius loco accipere? Tum illa: Volo, inquit, vt pro maiori deuotione possim intelligere Psalterium, Præstitit hoc illi Deus. Vt enim illo tempore probatum est, Psalterium tanto perspicacius intellexit, quanto erat radiantiori luce illustrata. Sed cum postea necdum tantum ex hac percepta gratia se proficere comperiret, quantum sperarat, (Reuerentia enim velati mysterij, mater est deuotionis: & res celata, auidius queritur: & maiori veneratione concupiscitur) dixit Domino: Quorsum verò attinet me idioram & rusticam monialem scripturæ arcana nôsse? At illi Dominus: Quid vis igitur? & illa: Volo, inquit cor tuum. Et Dominus: Quin ego potius, ait: & cor tuum. Respondit illa: Siritia Domine, at sic tamen, vt cordis tui amorem cordi meo attemperes, & in te cor meum possideam, omni tempore tua protectione securum. Facta est igitur ab eo die quedam permutatio cordium, vel potius vnio spiritus creati & increati per gratiæ excellentiã. Deinceps enim ita Christus cordi virginis inhæsit, eam communiens & protegens, vt nec tentatio carnis, immò ne turpis quidem cogitatio mentem eius vel temporis puncto infestaret.

Mira eam
Christi gra-
tia afficit.

Cap. 7.

Per idem ferè tempus, cum adhuc & corpore & ætate esset tenerima, nocte quadam circa tempus nocturnarum precum, quas Matutinas vocant, sudor eam vehemens & naturalis inuasit. Cum ergo à precibus nocturnis abesse vellent, vt postea ad seruiendũ Deo fortior esset, credens illum sudorem corpori suo salutarem esse, subito ad eã vox facta est: Quid ita iaces? surge ocyus: oportet vt penitentiam nunc agas pro peccatoribus, qui in suis sordibus iacent, non sudori indulgeas. Tum illa exterrita surrexit, & inchoatis iam Matutinis, ad ecclesiam festinauit. In ipso autem ecclesiæ ostio Christum obuium habuit, cruci affixum & cruentatum, qui brachium de cruce deponens, eamque amplexans, os eius vulneri lateris sui applicuit: vnde tantam hausit suauitatem, vt ex eo tempore in Dei seruitio semper & robustior & alacrior fuerit. Reulerunt autem, qui ipsa reuelante eo in tempore diu postea probauerunt, saluam oris eius, mellis dulcedinem superasse, neque id mirum, quando cor illius & diuinitatis Christi mel, & humanitatis lac intus ruminabat.

Ab effectu
colligitur
visionis ve-
ritas.

Cap. 8.

Si quo cordis aut corporis incommodo esset grauata, stabat coram imagine Crucifixi, eamque diu contemplata, clausis oculis & dissolutis membris, non potuit pedibus consistere: sed prorsus languescens, rapiebatur in spiritu, videbatque, Christum & lateris eius cruentum vulnus: cui os suum admouens, tantam inde fugebat dulcedinem, vt nulla re posset affligi. Accidit quandoque, vt acutissima febre laborans, criticis diebus è lecto surgens, absque vlla difficultate in ecclesiam cum alijs canitura intraret. Ad recordationem illius acutissimi obtutus Aquilæ, nempe Iohannis Euangelista, qui fluente Euangelij de ipso sacro Dominici pectoris fonte potauit, apparuit ei in spiritu aquila, tanto pennarum nitore refulgens, vt rotus potuerit orbis claritatis illius radijs illustrari. Nimia igitur admiratiõne stupefacta, expectabat vt Dominus pro captu infirmæ aciei, tantam visionis eius gloriam temperaret. Quod cum factum esset, visionis illius modum pressius contemplans, vidit Aquilam illam ori suo rostrum apponere, animamque suam tam ineffabilis lucis splendoribus complere, vt quatenus mortales capere possunt, nullam ipsam diuinitatis secreta laterent. Tanto autem de torrente voluptatis illius hausit vberius, quanto in donis munificentiore Aquila vas cordis eius maiori desiderio distentum reperit. Et certè testimonium ego perhibeo, licet in familiari sermone simplicissima videretur, nunquam tamen me ex cuiusquam ore in secreto

Præclarum
de ea autho-
ris testimo-
nium.

secreto spiritali colloquio tam syncera, tam ignita & ardentia secundum veritatis spiritum verba hauisſe, idq; adeo, vt ad intelligenda dicta illius planè rudem & hebetem sapiſſimè me exiſtimàrim. Memini etiamnum & loci & temporis, quando ad verborum eius ſubtilitatem vſq; adeo obſtupui, vt ſi ſuauiſ illa & ineffabilis admiratio diu tenuiſſet, aut amentem me fieri oportuerit, aut è vita excedere.

Est Haſbania oppidum, quod Loſſum vocant: ad cuius eccleſiam quædam incluſa Cap. 9.

Domino ſeruicbat, pro vita merito Lutgardi cum primis familiaris. Apud eam manſit quandoq; Lutgardis ad dies quindecim. Accidit autem, vt in orationis contemplatione tanta dulcedine afficeretur, vt accerſita incluſa, manû ſuâ digitos illi oſtenderet, eoſq; exprimens diceret: En foror mea, vt mecum agit omnipotens. Ex interiori abundantia etiam digiti mei exterioriſ ceu oleo diſtillant. Atq; hæc dicens, quaſi ebria, & verè ebria cum geſtu & tripudio mirabili per incluſæ domicilium ferebatur. Inde ſummo perè edo adſpirauit, vt miniſterio conſecrationis per manus Epifcopi vni viro Chriſto perfectiùs iungeretur. Obtulit autè ſeſe oportunitas, domino Huardo Leodienſi Epifcopo complures ſanctimoniales conſecrare volente, quibus adiuncta eſt etiam Lutgardis. Vt autem earum capitibus in ſignum coronæ aureolæ pontifex fertum ex zonis conſectum impoſuit, atque ad Lutgardem ordine peruenit, quidam vir ſanctus & ſimplex, qui illic adſtabat, perſpicuè vidit Epifcopum grandem coronam auream Lutgardis capiti imponere, eamque præ alijs ſingulari quodam honore afficere. Cumque putaret ab omnibus id videri, quaſiuit ex vicino preſbytero, cur ſoli Lutgardi Epifcopus coronam auream admoueret. Irriſit autem illum preſbyter, & ait: Vbi ſunt oculi tui, vt auream coronam dicas, quam omnes lineam eſſe vident? Si huius vir beatus & riſit, atque in Lutgarde ſingulari meritum animaduertit. Ab eo die ſponſo ſuo perfectiùs adhærens Lutgardis, ſequabatur Agnum, quocunq; iret. Si Chriſti enim via humilitas eſt, Lutgardem videas ita eum ſequentem per hanc viam, vt ſuperbia nunquàm intumuerit. Si de paupertatis agit via, adeo fuit paupertatis ſtudioſa Lutgardis, vt nec de quotidiani panis alimonia cogitare voluerit. Si Chriſti via eſt miſericordiæ & humanitas, fateor equidem in hac vita neminem me vidiffe illa magis miſericordem. Si via Chriſti crux eſt & tribulatio, adeo ſeiciuijs & multis modis afflixit Lutgardis per omnem vitam ſuam, vt nulli noſtræ ætatis neque viri, neque fœminæ ei hac in parte poſſint æquiparari. Denique per viam incorruptionis & virginæ integritatis ſecuta eſt agnum ad gloriam, qua ille via præceſſit, virginæ cohortes ſuæ habens imitatrices. Vide autem, quid Agnus ei rependerit. Acquum eſt enim ſpſum ſponſæ vicem reddere. In monaſterio S. Catharinæ qualibet ſexta feria in Veſperis precibus, quas Veſperas vocant, in beatiffimæ virginis Mariæ honorem certo numero deputatæ reſponſorium cum verſu cantabant. Eum autem verſum deuotionis cauſa Lutgardis ſola cantare ſolebat: videbaturque ei interim dum cantaret, Chriſtum in agni forma vnum pedem ſuum dextro, alterum ſiniſtro ipſius humero impingere, atque os ori applicare: ſicque cantando cum ex Chriſti pectore ſugeret, mirabilem melodiæ ſuauiſſimam reſonare. Nec dubitare quiſquam potuit diuinum in hoc cantu a deſſe miraculum, cum in ſolo verſu illo vox eius ſuprà quàm dici queat, ſolito gratior audiretur, & corda audientium ad deuotionem & pietatem interim mirabiliter permouerentur.

Et quia talem lucernam ſub modio latere par non erat, poſita eſt ſuper candelabrū, Cap. 10.

vt fulgor gratiæ omnibus appareret, factaque eſt Prioriſſa in eodem beatiffimæ Catharinæ monaſterio, vno omnium conſenſu electa. Non enim habebat eius loci conſuetudo, vt Abbatiffam ſibi crearent. Sed cum hac in re grauiſſima ſe affectam iniuria arbitraretur, decreuit & locum & inſtitutum mutare. Interea accidit, vt Abbas S. Trudonis, pater ſcilicet ſpiritalis eius monaſterij, à generali Lateranenſi Concilio veniens, cum proceſſione à monialibus exciperetur. Fuſa autem oratione in eccleſia, moniales omnes ad domum capitularem euocauit, & vt parum cauta inter ſimplices conſuetudo obtinuit, ſingulas oſculo excepit. Sed cum Lutgardis Prioriſſa oſculari eum deberet, prorfus reſiſit: attamen per iocum ab omnibus retenta, paſſa eſt illud vi ſibi extorqueri: ſed benigniſſimus Ieſus ita manum ſuam interpoſuit, vt ne primi quidem motus contagionem ex eo oſculo perſenſerit. Fuit ea in illo monaſterio annis circiter duodecim monialis: eratque eodem tempore magiſter Iohannes Lyranus, Leodienſis diœceſis, vir eximia ſanctitate, qui nō ignorans perfectiſſimum animi eius pro poſitum, admonuit eam, vt abdicato Prioriſſæ officio, ad Aquirianum Ciſtertienſis ordinis monaſterium ſe transferret. Opponente illa diuerſum Gallicarum monialiū Prieficatur virginum monaſterio

Christina
mirabilis.

idioma, eiusdemq; Ordinis monasterium in Herkenrode, vbi sermone Teutonico vtebantur, potius diligente, Dominus ait ad eam: Volo, vt Aquiriam petas: nisi feceris, ego te deseram. Quædam etiam sanctissima virgo Christina, cuius meminit Iacobus ille venerabilis in vita beatæ Mariæ de Oegnies, cuius etiam vitam nos scripsimus, diuinitus compulsa eam adiit, dixitq; ei: Quid cum Deo facere, quod diuino instinctu iuberis? Obijciente illa eadem, quæ diximus, quæq; secundum hominem satis rationaliter obijcere videbatur: Christina, Deo inspirante, mox respondit: Ego verò vel apud inferos mallem esse cum Deo, quàm in cælo cum angelis sine Deo. Rectè nimirum & congruenter illi respondit. Christi enim præsentia quenuis locum, quantumuis inuisum, summè efficit delectabilem, atque idèò meritò appetendum. Igitur Christina verbis confirmata Lutgardis, ad omnia paratam se offert, parensque supradicti magistri Iohannis admonitioni, Aquiriam se contulit summa animi tranquillitate. Est verò monasterium illud in Ducis Brabantia regione. Vbi autem id rescuerunt moniales S. Catharina, summo dolore affectæ sunt. Quod cum Lutgardis comperisset, conuoluit eis, Dominoq; pro illis supplices preces obtulit. Oranti autem apparuit beatissima mater Dei, congratulaturq; ei, quòd monasterium & Ordinem ipsi specialiter additum complexa esset, promittebatq; se monasterium S. Catharina, propter ipsius preces, & temporaliter & spiritaliter promoturâ. Quod quidè in illo monasterio vsq; in hodiernum diem sic contingere videmus, quando illius Ordinis vbique tepescente disciplina, isthoc monasteriũ magis, quàm vnquam antea, virtutibus floret, & rebus temporalibus copiosius auctum est. Sed hinc primi libri finis esto, qui ea continet, quæ Lutgardis in S. Benedicti ordine gessit, vt ad librum secundum expeditiori ordine procedamus

Confert se
Lutgardis
ad Aquiriam
conobium.

LIBER II.

Cap. 1.

Non potest
Gallicè di-
scere loqui,
non sine
miraculo.

V M autem fama virtutis Lutgardis vndiq; incretceret, noua monasteria in Gallijs construebantur, quæ, si vel parum aliquid Gallicè didicisset, mirum in modum eam sibi præfici cupiebant. Vbi ea id cognouit, multum exhorruit, rogauitq; cum lachrymis matrem Domini, vt id auerteret. Apparuit autem ei mater Christi, dicens, ne quicquã formidaret: se enim scutum protectionis suæ oppositurâ. Vide aut, oro te, Lector, quo pacto isthuc impeditum fuerit, & videbis visionis huius purissimam veritatẽ. Vix annum ætatis quartum & vigesimum attigerat, quando venit in Aquiriam, & tamen licet postea annis quadraginta inter sodales Gallicas vixerit, vix tantum potuit eius idioma discere, vt euriens commodè posset Gallicè panem petere. Quod vbi ad omnium notitiam peruenit, permissa est sponsa Christi in somno contemplationis quiescere.

Cap. 2.
Hæresis Al-
bigenium.

Imminente peste sarracena Albigenium hæreticorum, beatissima virgo Maria apparuit ei vultu lugubri & obscurato. Compatiens autem ei in visione Lutgardis, cum magno cordis & oris rugitu quasiuit ab ea, quidnam haberet, & vnde tantus esset faciei pallor & squallor, quæ alioqui plena esset omnis gratia. Cui beatissima Virgo respondit: Ecce ab hæreticis & pseudochristianis rursus conspuitur, rursus crucigitur filius meus. Tu ergò assume tibi lamentum, & perpetuis septem annis ieiunato, vt sopiatur ira filij mei, quæ generatim vniuerso immineret orbi. Itaq; toto septennio

Septenne ie-
iunium sibi
indicit.

tale illa sibi indixit ieiunium, vt pane & ceruisia contenta esset. Vide autem ingenium miraculum. Sæpè superiorum voluntate coacta, tentabat aliquid pulmenti ore haurire, sed nihil inde vel ad fabam vnus quantitate potuit deglutire. Etsi autem ipsa miram quadam & incredibili abstinentia sese afficeret, at tamen lætabatur ceteras sorores comodum habere victum, dicebatq; totum mensem rectius se valere, si vel semel paulò largior cibus illis appositus esset. Sciebat enim & fatebatur non posse omnes id prestare, quod ipsa singulari beneficio pro multorum remedio diuinitus accepisset. Quanto autem magis sua continuabat ieiunia, tanto fuit & corpore & animo robustior.

Cap. 3.

Cum Iacobus de Vitriaco, vt ipse refert in vita beatæ Mariæ de Oegnies, eius venerabilis sceminae precibus concionandi gratiam esset adeptus, religiosam quandam mulierem, eamque ærotam, non quidem turpi, sed tamè plùs satis humano amore prosequeretur, eratque illi consolanda ita assidue intentus, vt prædicationis munus segrèter negligeret. At pia Lutgardis vinculum cordis eius & machinas diaboli in spiritu sentiens, cum multis lachrymis Dominum pro illo deprecata est. Sed cum orando nihil

nihil proficeret, & Dominum quasi crudelem ea causa argueret, Dominus ei respon-
dit: Homo iste, pro quo oras, ea conatur, quæ sunt contraria precibus tuis. Quod ut au-
diuit Lutgardis, impatientius se gerens, magnis vocibus clamauit ad Dominum: Quid
est hoc, quod agis benignissime & iustissime Domine? Aut separa me à te, aut homi-
nem, pro quo te rogo, libera etiam non volentem. Mira res. Nulla mora inter preces
& effectum earum intercessit: sed penitus & protinus liberatus ille, liberatori suo & fa-
mula eius gratias egit. Tumque apertis oculis iam liberatus, sensit periculum, quod
antea, humano cæcatus amore, videre non potuit. Nec grande postea tempus euo-
lutum est, cum ille venerabilis Iacobus in transmarinis locis Achonensis Episcopus cre-
atus est.

Nota exi-
miam cha-
ritatem.

Per idem ferè tempus Simon quidam, vir nobilis, Teuto natione, literis egregie in-
stitutus, Cisterciensem Ordinem complexus, Abbas Foniacensis factus est. Etsi autem
ille feruere desiderio, tamen acerbiori zelo in subditos inuehebatur, morteque, imma-
tura decessit. Habuit is, cum viueret, Lutgardem pro vitæ sanctimonia charissimam,
multumque ei sua morte moerorem attulit. Sed ubi defunctum cognouit, mox ieiun-
nia & afflictiones pro eo suscepit, rogans Dominum, ut animam eius liberaret. Cum-
que multis precibus id à Domino contenderet, respondit ei Dominus: Bono animo
esto: tua causa benignè faciam ei, pro quo oras. At illa vehementius instans, secundo
audiuit eum propediem liberatum iri. Dixit verò ad Dominum: Quicquid mihi vis
impertiri solatij, id illi animæ in Purgatorio largiaris: neque ego villo pacto cessabo à la-
chrymis, nec tuis consolationibus vnquam me patiar recreari, nisi illum videam li-
beratum. Tum verò non est passus Dominus eam diutius affligi, sed apprensus illi,
adduxit secum animam è poenis ereptam, dixitque ei: Aeque animo esto dilecta: ecce
hec est anima, pro qua postulas. Illa mox humi prostrata in faciem, pro eius liberatio-
ne Dominum benedixit. Anima autem exultabunda & laudans, Lutgardis gratias egit,
& ad potiora transiens, cum magna gloria cælos penetrauit. Is idem Simon postea Lut-
gardis crebro apparuit, & inter cætera dixit ei, vnde decem annos se in Purgatorio poenas
fuisse luiturum, nisi ipsa suis precibus sibi opem tulisset.

Abbatissani-
mam è poe-
nis purga-
torij mul-
ta vi precu
liberat.

Spiritu timoris adeo fuit insignita hæc virgo, ut cum beato Iob quasi tumentes su-
per se fluctus Dominum timeret, & omnia opera sua, tanquam in dubio facta, verere-
tur. Diu itaque, eiulans, quotidie Dominum precabatur, ut ipsam etiã in hac vita certam
efficeret. Hoc desiderio cum multo tempore æstualet, die quodam vocem audiuit a-
pertissime ad se dicentem: Secura iam esto charissima: placet Deo vita tua. Ad horam
igitur exultans, deinde nihilo minus, ut antea, formidolosa fuit. Dixit ergo secundo vox
adeam: Visne dominã Mariam de Roma, securitatis tuæ testem tibi dari? At illa: Nõ,
inquit: nimis religiosa est, diuque mihi iam anxie differret reuelare, quæ nõset. Et vox
diuina: Interim ergo, inquit, tranquillo animo esto charissima: propediem redderis
& manifeste & omnino secura. Vix quatuor lapsi erant dies, cum ecce vir quidam
spectabilis, sed omnibus ignotus, in locum illum, ubi inter se colloquebantur sorores,
ingreditur, salutatisque omnibus, Lutgardem ut citius accersiant, rogat. Eam venien-
tem salutatur, cunctisque audientibus dicit: Hæc tibi mandat omnipotens: Deinceps se-
cura esto, quia Domino in te bene complacuit. His dictis, repente disparuit: nec neces-
se erat querere, vnde venisset, vel quisnam fuerit. Non diu post homo quidam sanctis-
simæ vitæ, diuina reuelatione edoctus, in Aquitiam veniens, eam in supradictis conso-
lationibus confirmauit.

Cap. 5.
Sancti trepi-
dant, & im-
pij securi
sunt.
Iob. 17.

Iam igitur animo feruentiori cupiens exire è corpore, & migrare in cælos, quotidie
lachrymas fundebat. Dominus autem clamoribus eius modum ponere volens, cele-
stiter apparuit ei, vulneribusque manuum ac pedum & lateris detectis, dixit: En contem-
plare charissima, ut vulnera mea clament ad te, ne frustra sanguinem fuderim, neve
sine causa mortem perpeffus sim. His & visis & auditis Lutgardis admodum exterrita,
cum timore & tremore quæsiuit, quis ille esset vulnere Christi clamor, & respon-
sum est ei: Labore tuo & lachrymis iram Patris iam accensam mitigabis, ne perdat pec-
catores, sed ut ipsi misericordia conuertantur & viuant.

Cap. 6.
Christus ei
apparet.

Hoc ferè tempore Dominus Innocentius Papa tertius, post celebratum Lateranense
se Concilium ab hac vita migravit, moxque apparuit visibiliter Lutgardi. Illa autem ut
vidit eum ingenti flamma cinctum, quisnam sit percontatur. Respondit se esse Inno-
centium Papam. Et illa cum gemitu. Quid hoc est, inquit, communem omnium ho-
strum patrem tam dire cruciari? Respondit ille: Tres ob causas ita crucior, quæ etiam
æternis supplicijs me iustissime addixissent, nisi per intercessionem piissimæ matris

Cap. 7.
Innocentius
post obitum
apparet ei.

Dei, cui monasterium condidi, in extremis me penituisset. Et aeternam quidem mortem euasi, sed poenis atrocissimis vsq; ad iudicij diem cruciabor. Quod autem ad te suffragia petiturus venire potui, mihi à suo filio mater misericordiae impetrauit. His diebus, confestim disparuit. Lutgardis verò eius necessitatem sororibus, vt ei succurrerent, indicauit: porro admodum dolens vicem eius, mirabili se cruciati illius causa affecit. Nouerit Lector nos, reuelante nobis Lutgarde, tres illas causas non ignorare, sed pro tanti Pontificis reuerentia referre noluisse.

Cap. 8.
Item Iohannes
Lutgardis.

Alia visio per idem propè tempus oblata est Lutgardi. Venerabilis Iohannes Lyranus, cuius supra meminimus, cum ea pactum inierat, vt qui prior è vita migrasset, suffragia post obitum appareret. Itaque Iohannes hic Romanam curiam, ob quaedam negocia religiosarum foeminarum, quas in Brabantia æmuli vexabant, adiens, Alpes cum artigisset, vita functus est. Eodem autem tempore puncto apparuit visibiliter Lutgardis, in monasterij ambitu stanti. Illa viuere eum existimans, manu innuit, vt peteret locum, vbi solebant inter se sorores conferre sermones. At ille dixit: Ego è corpore decessi: sed vt veritati, quæ ex pacto inter nos intercessit, satisfacerem, tibi apparui. Tū illa humi prostrata, sciscitabatur ex eo, quid sibi vellet triplex indumentum, quo mirificè erat ornatus. Respondit: Vestimentum candidum virginis signum, quam ab vtero impollutam seruauit. Rubicundum, labores & perpeffiones, quæ sibi mortem attulerunt, quæque multo tempore pro iustitia & veritate sustinuit. Caruleum idemque, extimum, vitæ spiritualis perfectionem. His absolutis, ab oculis admirantis ablatum staret, sub ipso luctu Dominus ei dixit: Cur fles Lutgardis, & quamobrem affligitur cor tuum? Nunquid non melior sum tibi quam decem filij? Illa non intelligens, quippe illiterata monialis, vbi ab alijs explanata didicit, non planxit amplius, sed in eius morte Dominum benedixit.

Cap. 9.

Iterum scipenne ieiunium suscipit.

Mariae Oegnienensis monumentum deca.

Expletis septem illis annis, quibus non nisi pane & cereuisia vsa fuit, rursus ei per reuelationem mandatum est, vt pro cunctis peccatoribus aliud ieiunium susciperet. Quod illa libens fecit, iterumque, alios septem annos solo pane & olere transegit. Rapta autem in spiritu, vidit salutis nostræ principem Iesum cum vulneribus tanquam recens infans atque rubentibus vultui paterno adstare, & pro peccatoribus deprecari patrem: deinde autem vertere se ad ipsam atque dicere: Cernis, vt me totum offeram patri tuo pro peccatoribus meis? Ita ergo volo, vt tu quoque, te mihi totam offeras pro meis peccatoribus, & zelum in illorum animaduersionem accensum auertas. Hoc idem Dominus Iesus in Missæ sacrificio quotidie ferè illi dicebat. Praclarum autem de illa est testimonium beatæ Mariæ de Oegnies. Sub cælo, inquit illa, non habet mundus domina Lutgarde fideiorem efficaciorumque, tum pro animabus, quæ in locis Purgatorij sunt, tum pro peccatoribus precatricem. Spiritualia miracula facit modò viuens, corporalia facit post obitum.

Cap. 10.

Eius monialis miraculatio.

Quadã valde religiosa sanctimonialis in reuelationibus quibusdã, quas ipsa diuinas putabat, à sarana fallebatur. Id vbi didicit Lutgardis, rogauit Dominum pro ea. Cui ille respondit: Illuminare ijs, qui in tenebris & in umbra mortis sedent. Ea verba cum ipsa non intelligeret, à quadam moniali quasiuit, quid significarent. Postquam ea interpretante cognouit, instantius rogauit Dominum. Apparuit autem ei satan, & dixit: Ego sum spiritus mendax, qui illam monialem decipio. Cui illa, Abi, inquit, ad fratrem Simonem, qui est in Alnensi monasterio, & idem ei quoque, referas, vt habeam testem veritatis. Obtemperat diabolus, & frater Simon venit in Aquiriam. Erat autem Simo ille plenus spiritu Dei, & vt liber vitæ eius testatur, permulta ei Dominus reuelauit. Ambo ergo illi ex diuina reuelatione inter se consentientes, moniali illi protinus mandauerunt. Illa mox membris omnibus obrigit & contracta est, adeoque os eius obstruebatur, vt nec cultello posset aliquatenus aperiri. Quod vt viderunt alij, multo horrore correpta, flexis genibus pro illa Dominum deprecabatur. Vbi ab oratione surrexerunt, confestim illa curata est, sumensque, cibum, confortata est: atque ab illo die ab illo impostore spiritu liberata est. Tantis autem postea meritorum prerogatiuis, vt ego ipse vidi, excelluit, vt non solum ipsa illuminata in tenebris dici posset, sed etiam multos alios in tenebris degentes, morum exemplis illuminaret. Vidi ego monialem, quandam Cisterciensis Ordinis, multis annis à demone vexatam, quam ad se adductam, multis precum suarum instantia liberauit. Vidi etiam aliam à nequissimo demone permultis annis incredibili libidine pollutam, atque eius precibus creptam.

Monia.

Monialis quædam Benedictini instituti, Iolendis nomine, in monasterio, quod Sambra adiacet, degens, mundi illecebris dedita fuit: horratu autem piæ foeminae, ad Aquirianum monasterium conuolauit. Erat genere nobilis & delicatissimo corpore. Pro ea Lutgardis Dominum instantissimè orauit, vt & peccata ei remitteret, & gratiam deuotionis infunderet. Non potuit Christus negare deprecanti, quod petijt. Perducta est Iolendis illa ad sanctæ conuersationis statum: cumque illic annis plurimis Domino seruiisset, ipso reuelante præsciuit obitum suum. Accedens itaque ad Lutgardem matrem in Christo & dominam suam: Pro me, inquit, Dominum multa instantia depreceris: iam enim aduentat finis vitæ meæ. Respondit Lutgardis: Intrepida expecta Dominum. certa sum enim clementer eum adurum tecum, & à pœnis, quas reformidas, breuè te extraçturum. Tu verò post obitum reuertaris ad me, sed primùm dicito, Benedicite: deinde orationem Dominicam cum angelica salutatione recites, ne suo more diabolus aliquod figmentum adducat. Mortua est ergo, vt prædixerat, Iolendis cum ingenti spiritûs serui ore, & necdum triginta dies abierant, cum illa oranti Lutgardi apparuit, & primò, Benedicite: deinde cætera dixit. Lutgardis ergo respondens, Amen, mox subiunxit: Quomodo habes? At illa: Dominus, ait, nõ est me abominatus propter enormitatem peccatorum meorum, sed tua causa magnam mihi præstitit misericordiam. Quod vbi dixit, repètè abscessit: Lutgardis verò cum multis lachrymis diuinam erga peccatores clementiam laudauit. Eius quoque soror secundùm carnem, post mortem ad Purgatorium migrans, priusquam Lutgardis quicquam de eius decessu cognouisset, lamentabili voce in aère clamauit: Miserere charissima soror, miserere mei, nec mihi neges misericordiam, quam alijs animabus impendis. Intellexit illa in precibus prostrata sororis animam precum suffragia expetere, moxq; à cunctis sororibus exegit, vt multis, quas vocat, disciplinis vel flagellorum ictibus & orationibus eam adiuuarent.

Cap. 11.

Lutgardis suis precibus magnam gratiam impetrat moniali dissoluta.

Eodem ferè tempore, singulis Dominicis diebus, quemadmodùm hortatur beatus Augustinus, Christi corpus percipiebat: sed Agnes Abbatissa, parùm cauto vsa consilio, id ei interdixit. At pia Lutgardis: Ego quidem, inquit, mater charissima, liber obediã tibi: sed certissimè præuideo Christum hanc iniuriam in tuo corpore vlturum. Confestim Abbatissa intolerabili morbo afficitur, vt in ecclesiam ingredi nõ non posset: nec cessauit dolor per momenta increpescens, donec indiscretionis suæ culpam agnosceret, & Lutgardem sincerè pristino more vti. Aliæ quoque, quæ hac in re cõtra illã erant aduersata, aut notabiliter ex hac luce subtractæ sunt, aut humilitatis ductæ spiritu, se ad illam conuerterunt. Nimirùm dignus zelus sponsi in improbos sponse suæ perturbatores.

Cap. 12.

Abbatissa negans ei Eucharistiã punitur.

Cum quædam soror in extremis cum morte dirissimè luctaretur, apparuit Lutgardi demon insultans & dicens: En exagitauit sororem illam: sed cum venisset populus, nihil amplius in eam porui. Populum dixit, conuentum sororum, quæ ob commendandam Deo illius animam eò venientes, vires dæmonis precibus eneruãrunt. Sanctum ergo & piũ est assistere morientibus, & eos aduersus dæmones, qui finis nostri calcaneo insidiantur, orationibus adiuuare. Crebrò solebant ad Lutgardem venire dæmones, & funestum aut triste aliquid nunciare. Illa verò cõspuebat eos, & verbis importunos, Crucis signo depellebat. Adeò autem dæmones illam formidabant, vt ipsam etiam locum orationis eius, haud secus atque candens ferrum, attingere nõ auderent. Et ipsa quidem cum nec psalmos intelligeret, nec quicquam de scripturis, dum tamen ruminaret versum illum, Deus in adiutorium meũ intende, & alios quosdam Psalmorum versus, videbat dæmones cum multo horrore diffugere, & à malis suggerendis cessare. Vnde intelligebat, virtute verborum etiam à se non intellectorum, dæmones profligari, & eorum in tentationibus vires debilitari.

Cap. 13.

Morientes debent precibus iuuari.

Dæmones eam reformidant.

Mirum in modum ad omnem animi perfectionem adspirabat. Itaque dicendis precibus Canonicis siue horarijs summoperè in id incumbere, vt non solum malas, sed etiam bonas cogitationes à se excluderet, & quod in mortali corpore impossibile est, ijs solis, quæ diceret, nimum occuparet. Sed cum id efficere non posset, grandes inde in eius pectore existebant scrupuli, & tanquam nihil dixisset, cœpit singulas horarias preces bis terque repetere. Adeò verò hæc res animam eius afflixit, vt nullus amicorum eam posset consolari. Fiebant autem ab amicis ad Deum preces pro illa, vt eam Dominus his scrupulis liberaret. Et ecce præter omnium expectationem, instar Amos prophetae induit Dominus opilionem ouiculas sequentem, & posuit verbum in ore eius. Ille mox relictis ouibus, homo planè rudis, ad tredecim milliaria conficiens, venit in Aquiriam: accersitaque Lutgarde, cæteris audientibus dixit, Hæc dicit

Cap. 14.

Scrupulis vexatur dicendis precibus.

Amos 7.

Domi.

Per opilio-
nem libera-
tur.

Dominus: Nullo deinceps in dicendis precibus dolore aut scrupulo angaris. Placent Deo preces tuae, & gratæ sunt in conspectu meo. His dictis, ille repente aufugit, nec dabatur opportunitas, quisnam esset, inquirendi, aut aliquid præterea cognoscendi. At postea tamen, quis esset, rescitum est. Dominus quoque per seipsum dixit Lutgardi: Nihil posthac formides: ego hunc in te supplebo defectum. Tum illa utrobique Dominum locutum esse sentiens, tranquillitati se dedit, nec vllum postea ea in re inordinatum scrupulum passa est.

Cap. 15.

Viso cuius-
dam sancti
monialis.

Nemo facile crediturus sit, quanta spiritus alacritate in decantandis precibus illis Domino seruiert. Die quodam sub Vesperarum precibus cum cæteris cantante illa in Choro, monialis quædam stans è regione, oculis suis perspicue vidit corporeæ lucis flammam ab eius ore profectam, sursum ferri & aëra penetrare. Qua inusitata visione monialis consternata, ferè exanimata est. Finitis autem Vespertinis precibus, Lutgardis eam blandè consolans, tandem adhuc trepidanti dixit: Nolo te filia charissima hac visione terreri. Noueris itaque reuerà diuinitus eam contigisse. Mirabantur plerique spiritales homines, quomodò in tot rebus præclaris & admirandis humanam gloriam calcare posset: sed quemadmodum ego ab eius ore accepi, adeò intrus plena fuit spiritali & solida gloria, ut nulla eam extrinsecus vana gloria infestare posset.

Cap. 16.

Fuit verò etiam discretione præcipua, quod res sequens docebit: Quodam Domini eò die cum sacram Eucharistiam accepisset, & reliquæ cogitationis diem festum in ea agerent Saluatori, ita ut molestum ei esset ad mensam pro corporeo alimento capiendo accedere, ita ait ad Dominum: Domine Iesu, non est mihi iam opportunum tuis delicijs occupari, sed vade ad sororem Elizabeth, quæ nec vna hora à cibo abstinere potest, illiusque interim animum occupa, me autem patiaris cibum corpori sustinendo necessarium accipere. Elizabeth eiusmodi laborabat morbo, ut crebrò & interdiu & noctibus eam cibo refici oporteret. Et ecce piissimus Dominus illi obediens, mox ad Elizabeth se contulit, eiusque pectus tanta suauitate cõpleuit, ut ab esca, præter suam consuetudinem, longo temporis spatio sine vlla molestia abstineret. Porcè hinc facile eius magna discretio animaduerti, quòd etiam spiritali occupatione corpus suum debilitare noluit, consultius existimans, seruare illud multis alijs perferendis laboribus, qui animarum saluti prodesse, quàm tempore non suo, cum omnia

Eccl. 3.

tempus habeant, in sui destructionem inutiliter fatigari. Elizabeth autem, quæ, ut diximus, non solum crebrò admodum edere cogebatur, sed ea etiam erat virium imbecillitate, ut nullo modo pedibus subsistere posset, sed perpetuò decumberet: experta Lutgardis virtutem, cum multa instantia rogauit eam, ut à Domino ipsi impetraret vires surgendi è lecto, & cum alijs faciendi quæ facienda essent, quò sic ante vitam suam finem Domino Iesu Christo plenius seruire posset. Rogauit ergo illa Dominum, qui ei in hæc verba respondit: Eleuare, eleuare filia Hierusalem, quæ bibisti de manu Domini calicem iræ eius. Et ita factum est, ut Dominus ait: Eleuata enim illa est è lecto ægritudinis suæ, in quo iacuerat iam multis annis, surrexit indefessa ad ferenda onera Ordinis sui, & perfectissima sanitate diu postea Christo Domino seruiuit.

Precibus
suis obtinet
sanitatem
ægrota.

Cap. 17.

Cogitabat quandoque de eo, qui talem à peccatoribus sustinuerat afflictionem, miroque inflammata est desiderio Christo vicem reddendi, & pro illo martyrium obeundi. Sed quia tempus martyrij velut hyems iam transierat, imber abierat & recesserat, Christus aliud genus etiam corporalis martyrijei preparauit. Accidit igitur nocte quadam, ut absoluto Completorio, ante lectum suum staret in dormitorio precibus occupata. Ibi tum miro quodam & ineffabili modo cœpit desiderare, ut instar Agnetis virginis posset pro Christo sanguinem suum fundere. Cumque eò desiderio vsque adeò arderet, ut iam se morituram præ eius ardore existimaret, rupta est vena, quæ extrinsecus cordi opposita est. Indè verò tam multus dimanauit sanguis, ut tunica eius & cucullus eo abundè maderent. Itaque debilitata, paululum resedit, moxque Christus illi apparuit vultu gratulabundo, & ait: Pro feruentissimo martyrij desiderio, quod in sanguinis huius effusione habuisti, idem cum beatissima Agnete martyre in calis præmium consequeris. Eius enim martyrium tuo desiderio in sanguine compensasti. O verè beatissimam sceminam, quam Christus ipse pacis tempore corona martyrij dignam prædicauit. Eius rei testes fuere, quæ eius lauerunt vestes. Testis fuit cicatrix ruptæ venæ, quæ in ea permansit ad eum vsque diem, quo felix eius anima ab hac luce migravit. Annos tunc habuit octo supra viginti, quando hæc ei contigerunt.

Præ marty-
rij desiderio
rumpitur
vena eius.

Machti.

DE LUTGARDE VIRGINE.

777
Cap. 18.

Machtildis matrona nobilis, ex territorio Leodiensi orta, filios milites hæredes relinquens, in Aquiria monasterio Domino seruebat. Ea iam & senio & virium infirmitate confecta, surda prorsus erat. Cùm autem die quodam solenni moniales alta voce canerent, idque signo quodam vna ex monialibus huic surdæ indicaret, atque illa signum intelligens, suam ploraret surditatem, pia Lutgardis ad eam accedit, rogat cur ploret. Et illa, Ego, inquit miserrima lugere non debeo, quæ ad eò absurdum, vt etiam solennem cantum, quo Deus colitur, audire non possim? Mox Lutgardis eius misera, ad preces parumper se inclinat: inde surgens, & duos digitos suos salua imbuens, auribus surdæ admouet. Mira res. Confestim illa cum fragore quodam aurium obstructionem perrumpi audit, & ex tanto miraculo virtutem Lutgardis colligens, Dominum magnificè benedicit.

Surdâ precibus & salua sua sanas

Quoties rapta in spiritu Lutgardis, Dominicæ passionis recordabatur, videbatur sibi re ipsa toto corpore sanguine perfusa. Id vbi quidam religiosus presbyter secretiùs audiuit, obseruans tempus opportunum, quò dubium non erat eam Christianam passionem commemoraturam, accessit ad illam sub diuinarum rerum contemplatione ad parietem incumbentem: viditque faciem eius & manus, quæ solæ videri poterant, tanquam recenti sanguine tinctas rubere. Porrò vt etiam cincinnos quasi guttis nocturnis infusos sanguine vidit, clam forfice aliquid præcidit, & ad lucem adducens, supra modum attonitus admirabatur. Interim Lutgarde ab illo mæris excessu ad se reuertente, cincinnati quoque in manu stantis presbyteri ad naturalem colorem illicò reducuntur. Ea re suprâ, quàm credi possit, presbyter obstupescens, parum abfuit, quin supinus corrueret.

Cap. 19.
Res mira;

Miles quidam & opibus & nobilitate conspicuus, filiam monialem in Aquiria habuit. Quæ cum non ignoraret illum multis flagitijs coopertum, eò adduxit, vt Lutgardem rogaret, vt pro ipso Dominum deprecaretur, ipsumque, vt in eiusmodi moris est, in spiritualem filium reciperet. Fecit ille, quod filia monuit, & Lutgardis eius preces admisit, contulitque se ad deprecandum pro illo Dominum. Apparuit autem satan cuidam moniali eius monasterij, dixitque ei: En domina Lutgardis nititur ex vinculis meis Reinerum militem, qui mihi tot annis seruiuit, eripere. Nitatur sanè: sentiet se non parui temporis laborem suscepisse. Ego verò etiamsi nihil aliud, vel hoc vnum efficiam, vt in camino paupertatis vratur cor eius, & tabescat anima illius perinde vt solet caro in patella torreretur. Et ecce tibi vera dicentem mendacij patrem. Quamuis enim per id tempus esset mirè opulentus vir ille, ad eò tamen breui opes omnes dilapsæ sunt, vt absumptis primò mille quingentis promptæ pecuniæ libris, ac deinde distractis possessionibus, ad eam egestatem reductus sit, vt in summa necessitate vix panis ei suppeteret. At interim tamen ea animi moderatio, ne & patientia eam tulit inopiam, vt nullus ambigeret Lutgardis preces ei adesse. Hunc nos in Affliginiensi cœnobio, quò illius instituti nullum est restitutum, & religiosius constitutum, monachum vidimus, quem pro admiranda conuersatione in tali ætate & patientia omnes venerarentur. Hoc verò & id genus alijs modis Lutgardis precibus suis permultos è satanæ laqueis extraxit, & ad emendatioris vitæ statum perduxit.

Cap. 20.
Nobile opulentum, sed valdè flagitiosum conuerit precibus suis.

Puella quædam Ordinis Cisterciensis grauissima tentatione laborans, ante multos annos vidit in somnis apparere sibi Lutgardem, dictumque illi est, eius precibus se liberatum iri. Postea multo euoluto tempore venit in Aquiriam, agnouitque Lutgardis faciem, quam tamen non nisi in somnis viderat. Multa autem precum instantia eam Lutgardis ab omni tentatione liberauit. Tum illa in hac sui liberatione eius experta virtutem, rogauit eam, vt ab omnipotente Domino impetraret ipsi vires, quibus posset Ordinis labores ferre, & esu carniū carere. Ab infantia enim languerat, ita vt etiam ieiunij diebus agrè posset carnibus carere. At Lutgarde eius nimis teneram ætatem, quæ talem abstinentiam ferre non posset, prætexente, ac nihilo minus puella instantissimè in prece perseverante, tandem eius lachrymis victa Lutgardis: Abi, inquit, & deinceps habeto vires, quibus & Ordinem ferre, & carere carnibus, atque insuper quod visum fuerit, superaddere possis. Mirum verò & stupendum miraculum. Reuersa puella ad monasterium suum in valetudinario pro more carnes apponebantur. Quas illa intuens, vidit abominabilem quandam speciem præ se ferre, ita vt auersa facie, prorsus eas comedere non posset. Cùmque id sapius accidisset, tantus carniū horror eius mentem obtinuit, vt post Lutgardis verba nunquam carnibus vesci voluerit: nec modò labores Ordinis perferre potuit, sed etiam quic.

Cap. 21.
Puella à grauiissima tentatione liberata.
Nota vim precū eius.

quicquid pro corporis castigatione tolerare voluit, citra molestiam facillimè id fecit. Hæc mihi eadem puella, sed iam vetula, & cuiusdam monasterij creata Abbarissa, ve-
recundè narravit, compulsâ haud dubiè Lutgardis virtute, cuius meritas laudes tacere
non potuit.

Cap. 22. Alia quædam religiosa puella, Hersplendis nomine, immodica tentatione ad de-
sperationem propemodum præ animi mœre adducta, Lutgardem rogavit, ut pro
ipsâ Domino preces offerret. Illa cum multo lachrymarum imbre Dominum pro il-
la precata, ex diuina reuelatione sic ei locuta est: Aequo animo te esse oportet cha-
riissima. In pasceue enim, vbi post adoratam Crucem sacerdos illam exaltando di-
xerit, Ecce lignum Crucis, tu ab omni tentatione liberaberis, & consolationis fiduciâ
obtinebis. Quod ita postea euenit. Venerabilis Abbas Affiginensis Iohannes vi-
rum quendam ad Lutgardem secum adduxit, qui ut Lutgardem adspexit, anxio vul-
tu reuerberatus est. Miratus Abbas, cum iam procil abissent, ait ad illum: Vidisti ne
sanctam illam foeminam? Et ille, ab imo pectore suspiria trahens: Vidi, inquit, & ad
conspectum eius, tanquam ad ipsius diuinæ maiestatis intuitum tantus me peccati
horror inuasit, ut eius adiutus precibus, iam liberatus sum, & Deo benè propitio, non
recidam in peccata. Id verò ita contigisse, ille, quem diximus Abbas memorabilis
testatur.

Nota. Cuiusdam mulieris filius Iohannes nomine, epilepsia laborans, magno eam dolo-
re affecit longo tempore. Audiuit autem illa in somnis: Accede dominaam Lutgar-
dem in Acquiria monialem, & per eam filius tuus curabitur. Manè venit illa cum fi-
lio in Acquiriam, cumque Lutgardi obtulit, Lutgardis orat Dominum, mittit digi-
tum in os pueri, cruceque pollice pingit in pectore eius: nec fuit ausus postea mor-
bus ille infestare puerum. In quodam omnium sanctorum festo die ingens beato-
rum multitudo Lutgardi in visu apparuit, reuelauitque ei spiritus sanctus, quod om-
ni gratia plena esset. Et quid hoc mirum? Si enim, secundum Augustinum, virtutes
dona sunt, quo vel dono vel gratia carere potuit, quæ omni virtute fuit conspicua?
Quodam tempore aduersâ laborabat valetudine, & domina Sybilla de Gagis, quæ à
primo Ordinis ingressu deuotissimè ei seruiert, instigatè nequitia spiritu, præ diutur-
no labore penè deficiens, corde & corpore defessa fuit, dixitque apud se: Cur ego in
dominæ Lutgardis ministerio adeò me fatigo, cum mater mea tunc vitæ suæ spaciò
nulli vnquam ita seruerit, nec me deceat tali addictâ esse seruituti? Ea ipsa nocte audi-
uit vocem quandâ dicentem sibi: Non veni ministrari, sed ministrare. Ea voce audita,
seipsam repræhendit, atque Lutgardi deinceps cum multa iucunditate & delecta-
tione inferuiuit.

Cap. 23. Homo quidam, iam propter sua facinora salutem suam planè desperas, ad eam addi-
ctus est, ut vel ex colloquijs eius aliquid consolationis acciperet. Vbi ergo iuxta illam
affedit, & verba eius audire coepit, vidit ineffabilem supra illam splendorem, quæ lucem
omnem excelleret. Ea visione sic est exhilaratus, ut spe veniæ concepta ab ea recesserit.
Sapè illi psalmos ruminanti, spiritus sanctus vim & sensum verborum aperuit. Qua-
dam igitur nocte, cum in Cantico, Te Deum laudamus, versum illum, Tu ad liberan-
dum suscepturus hominem, non horruisti virginis uterum, diceret, ei beatissima vir-
go Maria gratulabunda apparuit, intellexitque Lutgardis versum hunc illi gratissimè
esse, quo commemoratur, ipsam Dei filium concepisse. Atque hoc illa mihi tanquam
filio dilecto reuelans, admonuit, ut quoties versum illum dicerem, toto me corpore
ad laudem sacratissimæ Virginis inclinarem. Quod etiam diu feci, hodieque facio, &
ut idem faciant, lectores meos omnes adhortor.

Cap. 24. Desperatus spe coepit. Homo quidam, iam propter sua facinora salutem suam planè desperas, ad eam addi-
ctus est, ut vel ex colloquijs eius aliquid consolationis acciperet. Vbi ergo iuxta illam
affedit, & verba eius audire coepit, vidit ineffabilem supra illam splendorem, quæ lucem
omnem excelleret. Ea visione sic est exhilaratus, ut spe veniæ concepta ab ea recesserit.
Sapè illi psalmos ruminanti, spiritus sanctus vim & sensum verborum aperuit. Qua-
dam igitur nocte, cum in Cantico, Te Deum laudamus, versum illum, Tu ad liberan-
dum suscepturus hominem, non horruisti virginis uterum, diceret, ei beatissima vir-
go Maria gratulabunda apparuit, intellexitque Lutgardis versum hunc illi gratissimè
esse, quo commemoratur, ipsam Dei filium concepisse. Atque hoc illa mihi tanquam
filio dilecto reuelans, admonuit, ut quoties versum illum dicerem, toto me corpore
ad laudem sacratissimæ Virginis inclinarem. Quod etiam diu feci, hodieque facio, &
ut idem faciant, lectores meos omnes adhortor.

Cap. 25. Pauperulam quandam multa inopia pressam conspiciens, ad opitulandum ei mi-
serationis spiritu permouebatur, audiuitque statim in spiritu dicentem si-
bi Dominum: In Psalmo legis, & dicis mihi: Portio mea Domine, dixi, custodire legem
tuam. Quod si intelligas, portio tua ego sum, nec quicquam habes aliud. Itaque illi in-
digenti dicas: Aurum & argentum non est mecum: quod autem habeo, hoc tibi do: o-
refque pro illa, & dedisti quod tuum est. Hoc faciens, custodisti legem meam. His Dei
sermonibus illa mirabiliter intus illustrata, dominæ Sybillæ de Gagis, quidâ Domi-
no audiuisset, indicauit.

Cap. 26. Constat multis, idque per multa argumenta, Lutgardem etiam spiritu prophetia: ela-
ruisse. Presbyter quidam in Gallias ad Iorrense monasterium veniens, cum in crypta
quadam, vbi sanctorum corpora quiescebant, nocte oraret, & sanctæ cuiusdam tumu-
lum ex alabastro confectum præter suam opinionem aperiret, nec tamen eius nomē
& me.

& meritum scire possēt, piam postea Lutgardem rogauit, vt à Domino eius nomen sibi peteret reuelari. Illa se totam confert ad rogandum Dominum, & citò, quod voluit impetrat. Apparuit enim ei prædicta sancta, & ait: Ego vocor * Osmanna

* Osmanna
Sanctæ vir-
ginis nomē
per reuelationē discit

virgo, filia quondam regis Scotia; & per miraculum Domini in Gallias adducta, sancte vixi, defunctaq; ibidem sum ac sepulta solenniter: sed mei tandem per incuriam incolæ obliuisci sunt. Hæc cum Lutgardis presbytero referret, subiunxit: Vellem hæc eadē tibi quoque Dominus in veritatis confirmationem reuelaret. At ille: Non sum, inquit, dignus, vt mihi talia reuelentur. Et Lutgardis: Etsi, ait, fortassis minus dignus es, attamen illa digna est, cuius præconia innotescant. Orante igitur Lutgarde, eadē nocte prædicta virgo presbytero illi dormienti ter apparuit, & Osmannam se dici indicauit. Qui vidit, testimonium perhibuit, & scimus quia verum est testimonium eius.

Cap. 17.

Erat quædam in Parco prope Louanium pijsissima monialis, quæ fratrem suum, qui professione Franciscanus fuerat, sed iam annis duodecim apostata manebat, acerbissimè deplorabat. Rogata autē Lutgardis, vt pro illo Dominum oraret, quod soror eius præ dolore non multum ab amentia abesse videretur, illa vtriq; condolens, rogauit Dominum. Surgens ab oratione, ait: Dicatur illi bonæ puella, vt tranquillo profusa animo sit, certa, fratrem suum hoc anno ad sanctum ordinem suum reuersurum, quod ita præter omnium expectationem factum didicimus, cum ille multis modis esset mundi huius rebus & studijs implicatus & irretitus. Eodem ferè tempore illustris Ducissa Brabantia, filia Philippi regis Franciæ, graui erat affecta morbo. Ea verò ex multo iam tempore amabat Lutgardem, mandauitq; ei, vt pro se Dominum rogaret. Fecit id Lutgardis, & quamprimum remandat ei, vt tanquam è lecto agnitionis suæ minimè surrectura, per confessionem præparet se, & cum multa cordis fiducia Dominum expectet. Non diu post Ducissa defungitur, ac deinde apparet Lutgardi, indicans ei certissimè, præter spem ab omnibus pœnis purgatorij beatissimæ matris Dei, quam viuens mirè dilexerat, intercessione se liberatam. Idem contigit viro nobili Domino Godofrido, domini Godofridi Castellani Bruxellensis filio, cuius obitum, antequam aliunde cognitus esset, Lutgardis fororibus reuelauit.

Apostata re-
spicit.

Ducissæ obi-
tum prædi-
cit.

Inclusa quædam ad ædem S. Stephani, in ætate puellari molestissima tentatione vexata, orabat Lutgardem, vt ad Dominum preces pro ipsa funderet. Cum autem generationis ex ipsa scire vellet Lutgardis, & illa dicere vereretur, dixit ei: Quod tu crebescis aperire, Dominus mihi indicauit: exposuitq; puellarem totam, quæ ea ne in confessione quidem presbyteris explicare voluerat. Deinde adhortans eam ad peccatorum confessionem, & morum correctionem, adeò perfecte sanatam & multa consolatione affectam à se dimisit, vt postea cum ingenti spiritus alacritate & gaudio Domino seruiret. Idē ferè contigit fratri Vuerico Cõuerso Aquiria. Neq; id mirum. Habebat illa secum Dominum, cuius oculi lucidiores sunt super Solem, quod res sequens etiā magis testatum efficit. Admiserat quidam peccatum loco abditissimo, atque id sacerdoti reuelare verebatur. Non diu post quidam sub peregrini specie rogabat illum, vt pro obtinenda venia peccati illius, quod præcipuè ipsam angeret, sibi caput lauaret. Fecit ille, vt erat rogatus, & ecce in vertice illius oculum cernit lucidissimum, exclamatque: O hominem, contra naturam morem in vertice oculatum. Dixit autem peregrinus: Hic oculis te in abscondito peccantem vidit, quem nulla possunt secreta latere. His dictis, ab oculis admirantis euanuit.

Cap. 28.

Notit fecerit
ta cõfessionē.

Eccl. 23.

Nota.

Erat mirum in modum sollicita Lutgardis, vt ipsi notos sacerdotes admoneret, quod etiam cum multa oris gratia crebrò faciebat, vt gregem ipsius creditū sedulo curarent, & animas Christi sanguine redemptas, à demonū seruitute liberarent. Ego autem, licet indignus, cum ad sacerdotium ætate iuuenis accessissem, & necdum sancti Domini Ordine complexus essem, in recipiendis confessionibus cogebam indebitè & supra vires, Episcopi vices agere. Cumq; non sine magna cordis formidine id facere cœpissè aures auditione vexabatur, inuis verò tentationū stimuli existebant. Immodico igitur timore & horrore correptus, Lutgardē tanquam matrē vnicè charā accessi, eiq; molestiam meam dolore compulsus explicavi. Illa verò mihi condolens, ad orandum Dominum secessit, rediensq; cum magna fiducia dixit: Reuerte fili in locum tuum, & laborē debitū curandis animabus impende. Aderit tibi Christus protector & doctor, & in auscultandis confessionibus à iaculis inimici magna vi te seruabit, & in defectu scientiæ, quæ formidas, addet ampliorem gratiam. Etsi autē ego de meipso hæc non sine rubore refero, tamen rem gestam in Christi & ancilla eius laudem commemorabo. Ab illo die, quando diu officio functus sum, vsque in præsens, quando iam decimus sextus agitur annus

Cap. 29.

Nota quod
author hoc
beata

loco referret
de seipso.

beata Lutgardis prophetiam in me veracissimam expertus sum. Et licet ijs temporibus, quibus non eram occupatus audiendis confessionibus, crebro & quidem intolerabiliter vexatus sim, sub ipsis tamen confessionibus quanto sunt turpiora, quæ audio, tanto minus ea curo, minusque me afficiunt.

Cap. 30.

Vt autem quibusdam Aquiritæ monialibus, quæ fortassis minus dignè de illa sentiebant, Lutgardis meritum innotesceret, in signe hoc miraculum accidit, quod nunc commemoro. Consueverat illa singulis diebus Dominicis corpus Christi percipere. Cumque euntem ad altare nemo licet debilem sustentaret, quidam, quibus id videre concessum est, perspicuè viderunt duos angelos mediam iam tenere, & deducere ad altare. Aliàs etiam manifestissimè visâ est beatissima Dei genitrix & S. Iohannes Baptistâ eâ officiosè comitari. Afflictos & tentatos mira solitudine consolari & confirmare nitebatur: & reuerà miram hac in parte gratiam Deus ei largitus erat, vt nullus ab ea vel afflictus, vel tentatione pulsatus, absque leuamento discederet. Venit quandoque ad monasterium eius mulier, quæ omnem salutis & veniæ spem prorsus abiecerat. Ingressam in colloquij locum, rogabant moniales, vt consolationem admitteret, & spem suam in Deo collocaret. Illa verò nihil mota earum verbis, fugere nitebatur. Sed vi retentam orabant, vt Lutgardem expectaret: quæ etsi nihil ad consolationem dicere ei posset, quippe cuius sermonem ipsa non intelligeret, at oraret saltem Dominum pro ipsa. Erat enim fœmina illa prorsus Gallicana, Teutonici idiomatis ignara. Adducta celeriter Lutgardis, ad remotiorem locum cum ea secessit. Sen sit enim in spiritu, fœminâ ultra modum afflictam. Mirari verò omnes & ridere coeperunt, quo pacto se inuicem intelleduræ essent, cum altera alterius linguam nesciret. Cum ergo illic diù pariter consedisent, surrexit mulier ad plenissimam spei fiduciam reuocata: & reuersa ad communis Colloquij locum, dixit monialibus: Cur dixistis hanc sanctissimam fœminam esse Teutonicam, quam ego prorsus Gallicam cognoui? Neque est sub cælo vlla alia, quæ me verbis suis ad spem veniæ reducere potuisset. Refert frater Bernardus, se vidisse Lutgardem & virum venerabilem ac Deo dignum magistrum Guiardum Cameracensem Episcopum, qui non minus Teutonici quàm illa Gallici sermonis imperitus erat, inter se colloquentes, se inuicem intelligentes. Nec mirum, si ad horam diuersæ linguæ inter colloquendum mutuam intelligerent, vt omnium gentium linguis loquerentur. Vidi ego quandam, in die Pêtecostes ab hora tertia vsque ad vesperam omnium linguarum notitiam habètem: sed eam necdum prodere volo, cum sit hodieque superstes.

Desperata
mulier in-
telligit eius
idioma, ali-
oqui igno-
tum sibi, &
prorsus fa-
natur.

Actor. 2.

Lamentis diuturnis propter peccatores adeò se afflixit Lutgardis, vt facie eius quotidie rigata lachrymis, oculi eius, secundùm Ieremiam, fontem lachrymarum deducere viderentur. Tandem autem apparuit ei misericordiæ Dominus in fletibus rugienti, congratulansque ei, quòd miserorum causam diù fideliter egisset, illa manu, quam pro peccatoribus in cruce extenderat, à facie eius lachrymas deterfit, dicens: Volo te ab his lamentis, pro meis peccatoribus susceptis, iam absolutam, nec patiari te deinceps luctu & lachrymis affligi. Placido autem cordis feruore posthac in oratione persistes, atque hac perinde, vt hætenus lachrymis, iram patris auertes. Et hic status vite eius ad mortem vsque durauit.

Cap. 31.
Jerem. 9.
Beati qui lu-
gent.

Cap. 32.
Sancti eâ fa-
pissimè in-
uisunt.

Quinque inde sequentibus annis, sicut ipsa mihi cum multis lachrymis dixit, quotidie ferè venerunt ad eam vel ipsa Christi sanctissima mater, vel angeli, vel alij speciales sancti, demptis continuis angelorum visitationibus. Et tamen in his omnibus perfectam spiritus eius requiem non inuenit, donec ipse sanctorum sanctorum, omnibus ineffabiliter dulcior, vt potè sanctificator omnium, adueniret. Tum enim inuenisse se sensit, quem dilexit anima eius: tenuitque eum, nec dimisit. Tenuit fide, non dimisit imitatione. Sed quoniam librum hunc secundum, rebus, vt putamus, vtilibus commemorandis longiorem fecimus: vt ad preciosa mortis eius historiam alacriores veniamus, interim paululum respiremus.

Libro secundo bona fide absoluto, tertium de eius ex hac vita migratione iam aggredimur. Anno ferè undecimo ante obitum suum quoddam vitæ quietissima & felicitatis præludium accepit. Nam instar patriarcharum Isaac & Iacob, ambobus orbata luminibus, luminis caelestis splendoribus solito est excellentius perfusa. Dignū enim erat, ut mens radiantissima intus luce ornata, foris quodammodo luminis huius caligine obscuraretur. Quis enim dubitet, rerum corporalium formis & imaginibus, quæ per oculos forinsecus in animum influunt, spiritalem mentis aciem retundi: Cæcata ergo exterius, tota mēte interiūs in luce verfabatur, hoc vnum duntaxat in hac cæcitate plorans, quod spiritales amicos suos in hac vita amplius cernere non posset: at eo rursus se consolans, quod in caelesti patria eos se visuram speraret. Refert frater Bernardus ab eius ore se accepisse, Dominum ita ipsi dixisse: Cæcitate, quam tibi accidere volui, patienter feras: polliceor enim tibi, sine Purgatorij poenis te ad me peruenturam: amicos verò, quos ais te in hac vita vltorius videre non posse, in æterna patria conspecturam.

Non diū post beatæ memoriæ Iordanus Magister Ordinis Prædicatorum, cum diū magno flagrasset desiderio inuisendi terram sanctam, inde rediens per mare, occulto Dei iudicio cum magna hominū multitudine & duobus fratribus Dominicanis submersus est: moxq; à summo caeli fastigio vsque ad nauem illam, in qua extinctus iacebat, maxima ignis columna quinque horarum spatio diuinitus accensa de nocte apparuit: cum quæ sacrum corpus litus attigisset, caeli lampas tertio super illud, & quarto super socium eius Geraldum resplenduit: atque ita lampas recedens, nube excepta est. Huius rei testes fuere Christiani catholici, Græci schismatici, & gentiles. Corpus autē eius mirificè fragrans, à fidelibus curatum est. Eodem anno in vigilia natiuitatis Christi, à prima dici hora vsque ad sextam orans Lutgardis, cum in spiritu quasi tenebras quasdam sentiret, adeo cœpit tædio affici, ut in hæc verba prorūperet: Domine, quid est, quod sentio? quid est, quod patior? Cerrè si quispiam amicus vel in cælo, vel in terra pro me oraret, talem ego duritiam minimè sentirem. Hæc illa cum lachrymis dicente, subito mentis eius oculis spiritus quidam adeo luculentus & gloriosus apparuit, ut præ splendore magnitudine cum non cognosceret. Dixit autem illi: Quis es Domine? Et ille: Ego sum, inquit, frater Iordanus, quondam dictus Magister Ordinis Prædicatorum. Ego iam migraui ad beatam vitam, & inter Apostolorum & Prophetarum choros splendo sublimatus. Missus autem sum ad te, ut in hac iucundissima solennitate te consoler. Tu verò de præmio secura esto: propediem à Domino coronaberis. Porrò psalmum, Deus misereatur nostri, cum oratione de spiritu sancto, quæ, me viuente & rogante, pro nostro Ordine te dicturam recepisti, vsque ad finem vitæ dicere ne omittas. His dictis, disparuit, tantamque in eius pectore consolationem reliquit, quantam nunquam perfererat in vita sua. Dilexerat ille ad huc viuus Lutgardem haud vulgariter, & inter foeminas omnes illi vel maximè fidere consueuerat, ita ut totius Dominicani instituti siue Ordinis eam matrem & nutricem constituerit.

Cum iam alterum septennium Lutgardis pane tantum & olere transgisset, rursus per reuelationem dictum est ei, ut tertio ieiunia votiua susciperet, quod placatus Deus malum illud auerteret, quod ipsa quendam Ecclesiæ Christi hostem certissimè illatum verebatur. Ab illo ergo tempore vsq; ad supremum vitæ diem ita perpetuò ieiunauit, ut nullum omninò, ne ipsum quidem Paschatis celeberrimum diem absq; ieiunio transmiserit. Mortua est autem, ut post dicemus, anno septimo huius salutaris ieiunij, nec sine fructu, ut nos iam certissimè speramus. Dixit enim mihi illud, quod iam memorauimus, periculum non mediocriter formidanti, anno scilicet proximo ante obitum suum: Potes charissime æquo esse animo, quantum attinet ad illum, quem aiunt clam Ecclesiæ infidias comparare. Nam aut humiliabitur precibus fidelium, aut breuè excedens è vita, pacem Ecclesiæ relinquet, quam perturbare videbatur. Necdum vidimus, quod prædixit: sed indubitato cōfidimus fore iam ut compleatur. Neq; enim quicquam omninò ex ijs, quæ futura prædixit, non euenisse vidimus, quippe quam de spiritu Dei sua verba hausisse grauissimè doceri potest.

Per idem ferè tempus venerabilis ille & Deo dignus Iacobus, Anthonensis quondam Episcopus, tum verò Romanæ Ecclesiæ Cardinalis, pridè Calendas Maij Romæ

Cap. 1.
Amitit vi-
sum.

Cap. 2:
Nota hæc
de Iordano
Dominica-
no Magi-
stro.

Iordanus
Dominica-
nusi appa-
ret.

Psalm. 66.

Nota etiam
tanti viri
de Lutgar-
de senten-
tiam.

Cap. 3.

Nota etiam
hoc autho-
ris testimo-
nium.

Cap. 4.

vita functus est. Quarto inde die, id est, in festo sanctæ Crucis, cum Lutgardis in Brabantia esset, triginta dierum itinere procul ab eo loco, in quo ille defunctus est, rapta spiritu in cælum, vidit eadem hora animam eius adduci in paradysum: cuiq; spiritu gratulans, dixit: Nesciebam reuerendissime pater te è corpore decessisse. Sed quando, oro, defunctus es? Respondit ille: Quarto abhinc die. Interim tres noctes & duos dies exegi in Purgatorio. Tum illa admirans: Et quare, inquit, non statim ab obitu mihi indicasti, vt fororum nostrarum precibus poenæ tuæ soluerentur? Dominus, ait ille, noluit te contristari poenis meis, sed mea potius liberatione & beatitudine exhilarari. Tu autem paulò post me sequeris. His dictis, Lutgardis redit ad se, & diem mortis, itemq; Purgatorij eius cruciatus, & in cælos migrationem, sororibus cum ingenti exultatione exponit.

Cap. 5. Anno quinto ante obitum suum Dominica tertià Pentecoste, cum in ecclesia legeretur Euangelium, Homo quidam fecit cœnam magnam, &c. illa prophetico spiritu dixit dominæ Sibyllæ à Gagis, cui tanquam magis literata, eius in omnibus cura demandata erat: Noueris charissima, die illo Dominico, quo hoc recitabitur Euangelium, me ad cœnam nuptiarum Agni migraturam. Audiens hoc Sibylla, diem illum, tanquam supremum vitæ Lutgardis, cū summa expectatione præstolabatur. Sed cum videret Lutgardem eo die manere superstitē, putabat phantasmate illam, sicq; aliquandiu eius visionis mansit immemor. At vbi quinto anno dies ille redijt, & posito Lutgardis iam defunctæ corpore in feretro, Euangelium, quod diximus, ad Missam matutinam in ecclesia legeretur, Sibylla in memoriam rediens eorum, quæ Lutgardis audiverat, obstupuit, vtq; Lutgardis ante quinquennium ea dixisset, cum admiratione omnibus indicauit.

Cap. 6. Quarto anno ante eius è vita decessum crudelissima gens Tartarorum, è suis sedibus erumpens, vastata Hungaria, Bulgaria, Russia, Polonia quoq; Duce potentissimo interfecto, & regione populoq; vexato, cum iam Boemiæ immineret, timor ingens per omnem Germaniam & Galliam peruasit, ne à Barbaris idem paterentur. Itaque F. Bernardus Dominicanus, Pontificis Maximi poenitentiarius, valdè anxius rogauit Lutgardem, vt precibus instanter pulsaret Dominum, vt à Germaniæ finibus illud Tartarorum flagellum depelleret. At illa: Ego verò, inquit, non iam demum pro hac re cœpi rogare Dominum. Certa sum autem ad has regiones non venturos modò Tartaros. Quod ille haud aliter accepit, ac si de cælo sonuisset.

Cap. 7. Eodem ferè tempore venerabilis Baldeuinus Barbeuchonijs, Prior de Oegnies, quondam verò in Aquiria multis annis Capellanus, verbi Dei concionator celeberrimus, inuitis spiritalibus amicis suis, parùm dignè se admiscuit rebus temporalibus. Graui autem morbo correptus, pridè quàm excessit è vita, digitum beatæ Mariæ de Oegnies sibi iussit adferri. Eo allato, dixit: O veneranda domina, cum adhuc esses in humanis, pollicita es te in mortis hora mihi opitulaturam. Succurre ergo nunc domina, succurre: quia tempus est. Mortuus autem est Baldeuinus, & in Oegnies honorificè tumulatus. Eius exequijs interfuit etiam Bernardus frater noster: cum quæ à sepultura mox in Aquiriam venisset, salutato eo, dixit Lutgardis: Obijt ne dominus Baldeuinus? Ille tam repentinam miratus percontationem, Mortuus est, inquit, & sepultus. Sed quid tum postea? Respondit illa: Iam iam mihi apparuit domina Maria de Oegnies, & dixit: Surge, surge charissima, festina rogare Dominum: quia hac hora anima amici nostri domini Baldeuini ad Christi tribunal sistitur, de commissis & omissis illi rationem redditura. Ecce quàm verax in testimonio, quàm fidelis in promisso, Maria venerabilis, extitisti: quæ Lutgardem præ cunctis mortalibus pro precum suffragio adire voluisti, vt quam viuens adhuc in corpore, testata eras ad orandum pro animabus à Purgatorio liberandis esse efficacissimam, eius iam in cælis sublimata pro amico defuncto preces expeteres.

Cap. 8. Interroganti cuidam amico spiritali & speciali, cuiusmodi Christi faciem in cōtemplatione videret, respondit: In momento apparet mihi splendor inestimabilis, & instar fulguris video ineffabilem eius glorificationis pulchritudinē. Quæ nisi raptim subduceretur ad spectui contemplationis meæ, mortalis vitæ huius imbecillitas eam ferre nullo modo posset. Post eum autem fulgorem manet splendor intellectualis, & cum illo quæro eum, quem raptim videram, sed non inuenio. Itaque dicebat oculos Christi tam ineffabili coruscare splendore, vt si splendor ille Solis lumini infunderetur, in infinitum amplius ille Solem obscuraret, quàm Solis radij stellarum lumen obtegant. Religiosus quidam sacerdos scire cupiebat, quid sibi vellent ea verba, Pulchritudo

Iacobi de Vitriaco animam videt in Paradiso.

Predicit diē obitus sui.

Cap. 6. Tartari vastant multas regiones

Cap. 7.

Ecce quid præsent homini veri amici Dei.

Cap. 8.

Oculi Christi radiantissimi.

DE LUTGARDE VIRGINĒ.

783

res sunt oculi eius vino. Vidit ergo in sancta calice diuina mysteria celebrans, Christi faciem, eiusque oculos tanto lumine radiantes, ut mundum vniuersum etiam in medijs tenebris longè vberius, quàm vel mille Soles possent illustrare. Nec facile credi posset, quantoperè arserit Lutgardis Christum videndi desiderio. Quodam die audiente moniali alia, eiusmodi vox super illam insonuit: Deliciæ meæ esse cum filijs hominum.

Gen. 49.

Prou. 8.

Paulò amplius anno vno ante mortem eius apparuit ei Dominus, gratulabundo vultu blandiens, & dicens: Instat iam finis laboris tui, nolo te diutiùs à me separari. Tria dūtaxat hoc anno à te expeto: Primò, ut agas gratias pro beneficijs iam acceptis: & ad hoc petas suffragia beatorum. Deinde, ut pro peccatoribus meis totam te effundas in precib⁹ ad patrem. Postremò, ut peruenire ad me absq; vlla alia solitudine, ardentè desiderio concupiscas. Proximo ante obitum eius Paschate apparuit ei Christus cum sanctissima matre sua, in admirabili claritate. Cumq; Lutgardis, ut ferè semper, de vitæ præsentis exilio & aternæ patriæ desiderio illis proponeret, non sine pia querimonia dixerunt ei: Non oportet te charissima, diutiùs huius vitæ laboribus fatigari: paratur iam tibi sempiternæ pacis refrigerium ad coronam, nec volumus tua præsentia ulterius carere. Decimoquinto ante mortem eius die apparuerunt ei beatissima Christi mater & sanctissimus Iohannes Baptista, quem impensè & singulariter diligebat, dixeruntq; ei: Imminet iam finis vitæ tuæ: superest tibi corona iustitiæ: nolumus te hîc esse diutiùs: omnes cæli ciues te expectant. Alij quoq; sancti illo anno apparuerunt ei crebrò in magna multitudine, prædixeruntq; ei obitum ipsius. Apparebant ei etiam quidam speciales amici eius, qui iam è corpore exierant, magnificè se latari asserentes, quòd breuè ad ipsos peruentura esset. Hæc cum illa dixisset quibusdam amicis suis, quæsitum est ab ea, quomodò posset sanctos internoscere. Respondit illa: Ex ipso Christo, qui est sanctus sanctorum, quidam animam meam illustrans splendor egreditur, in quo singulos quosq; sanctos mihi apparentes perfectè cognosco. Porro sanctos ipsam inuisentes obnixè rogabat, ut gratias agerent Deo pro ipsa & beneficijs ei collatis.

Cap. 9.

Crebrò Lutgardis prædicitur obitus eius à Christo, &c.

Corona iustitiæ.

Sapè reprehenderat moniales in valetudinario manentes, quòd parùm attentè persoluerèt preces Canonicas, diuinitus institutas. Cum autem dimidio ante obitum suum anno, non videret diuina maiestate & reuerentia dignam in fororibus emendationem, ait: Scio equidem, quòd post decessum meum culpam hanc manus Domini in fororibus vindicabit: & tunc memores verborum meorum, castigatæ cum multa humilitate se corrigent, & Dominus mox retrahet manum suâ, quam iam extenderat ad vltionem. Quàm autem veraci spiritu hæc illa prædixerit, res ipsa neminem finit ambigere. Nam ubi illa excessit è vita, confestim dira pestis inuasit in illud monasterium, & breuissimo temporis interuallo quatuordecim probatissimæ forores extinctæ sunt. Ego verò eodem tempore illuc veni, & duas carne ac spiritu forores, vno eodemque momento animam reddentes, oblato pro eis sacrificio, in vno tunulo sepeliui. Cum se autem infirmæ sorores in valetudinario in dicendis Canonicis precibus correxissent, Domino manum suam retrahente, pestis illa protinùs sopita est.

Cap. 10.

Pestis castigat monasterium propter preces horarias negligenter solutas.

Ex specialibus Lutgardis amicis, quidam vir secularis graui se scelere obstrinxerat. Confessus est autem illud peccatum suum, & egit pœnitentiam, sed in precibus suis nullam indulgentiæ consolationem sentire potuit. Itaque parùm abfuit, quin in desperationis voraginem præceps corrueret. Venit ergo ad Lutgardem, tanquam ad matrem suam, & ei tum facinus suum, tum quid pateretur eius causa, cum multo animi mœrore explicauit. Illa verò semel atq; iterùm & tertio etiam pro illo Dominum rogans, nullum, ut consueuerat, à Domino responsum obtinuit. Miser homo meliùs sentiebat. Tum verò Lutgardis cum Domino in precibus mœritus instantia luctabatur. At ubi sensit, Dominum in ira misericordias continentem, se vincere non posse, ait: Aut dele me de libro vitæ, aut dimitte illi noxam hanc. Mox ad misericordiam flexus Dominus, Ecce, inquit, remisisti illi, quia confidit tibi: net illi duntaxat, sed etiam omnibus illis, qui tibi fidunt & diliguntur abs te, propter te benignè faciam. Sub his verbis homo ille confestim perfectam veniæ spem concipiens, ad tranquilliorè animi statum, quàm fuerat ante lapsum, Domino miserante peruenit.

Cap. 11.

Exemplum perfectissimæ charitatis.

Iam verò, quantum quidem ad illam attinet, dies sequitur exultationis & laudis: quantum autem ad nos, & omnes illos, qui illius patrocinijs & consolatione fouebamur, dies luctus & mœroris: dies, quem ego infelicissimus omnium, nec morte, ut sapè

Cap. 12.

rogaram,

rogaram, antequere potui, nec subsequi possum, quouis orphano calamitosior. Venit ergo dies, qui antecedit sacrosanctae Trinitatis solennitatem, & illa graui quidem, sed iucunda febre decubuit, trini Dei perpetua cultrix & veneratrix. Ingrauescente autem morbo exercebatur. Altero post illam solennitatem die venit Vuilhelmus conuersus Affliginienfis (cuius monasterij fratres propter religionis obseruantiam praecipue charos habebat) illam inuisere volens, dixitque inter cetera: Vtinam sciret Dominus Abbas noster te tam male valere. Et illa: Cras, inquit, veniet ille meus amicus praecipuus, meque videbit. Quod cum ille incredibile putaret, admirans conticuit. Mane alterius diei Abbas illum locum ad duo millia praetergredi volens, nec quicquam de aduersa Lutgardis valetudine sciens, mutata sententia dixit socijs suis: Eamus visum dominam Lutgardem: iam diu enim illam non vidi, venit ergo in Aquiriam, & cum ad eam accessisset, illa multum gratulans, atque lecto deportata residens, manum Abbatist tenuit, dixitque ei: Iam recedo charissime, & nihil te charius sub sole relinquo. Noueris autem, quod ad te attinet, diuinitus me consolationem accepisse. His dictis, Abbas in alia distractus abscessit, & illa usque ad quintam feriam in multa spiritus alacritate permanens. Ipsa autem quinta feria cum vocem Sibyllae a Gagis audiuisset, ait: Se deas hic iuxta cor meum: en plenum est monasterium militia caelestis exercitus: anima beatorum praesentes sunt, & multae sunt fororibus nostris, quae hinc emigrarunt. Quod cum dixisset, siluit, & deinceps tota sexta feria vultu gratissimo diuina contemplatione intentata, in ecstasi fuit. Sabbato autem, cum iam mortis hora adesset, oculos in caelum sustulit, & munita viuificis sacramentis, in medio iuencularum tympanistrarum, admixtis caelestis exercitus principibus psallentibus, felix anima ad libera auras supernae Hierusalem exultans & letabunda euolauit sub vesperam, Anno ad Christi incarnatione 1246. decimosexto Calendas Iulij, Indictione 4. gratis suae anno 64. regnante Domino nostro Iesu Christo, cui cum patre & spiritu sancto est honor & gloria per infinita secula seculorum, Amen.

Toto die
manet in
ecstasi.

Abit de cor-
pore.

Cap. 13.

Facies mo-
sientis.
Oculi.
Cutis cor-
poris.

Cap. 14.
Miraculum

Cum autem redderet spiritum, quaedam sunt fororibus, tanta spiritus suauitate & alacritate perfusae sunt, ut praeter admirationem sese non caperent. Nec mirum, cum in scriptis plane experirentur, cum immenso supernorum ciuium tripudio ipsum salutis nostrae principem Iesum, animam illius in paradisi delicias euocasse. In signum autem virginalis integritatis, in ipso obitu candor cum lilij nitore coniunctus faciem eius obtinuit. Oculos, ut diximus, sub ipsam mortem ad caelum sustulit, cum iam antea diu clausos habuisset, nec eos postea vel in morte, vel post mortem clausos habere potuit, quando ipse oculorum habitus iter, per quod spiritus excessisset, indicauit. Totius vero corporis cutis tanta fuit lenitate, ut contrectantium manus candidam eamque mollem byssum sibi tangere viderentur.

Porro cum lacrum corpus lauaretur, quaedam soror multis annis vnus manus visu plane destituta, non de industria, sed casu manu illa arida inter lauandum illud attingit, & derepente curatam se sensit. Per multis annis ante obitum eius complures moniales & conuersos fratres instanter rogaueram, ut si accideret, sicut pro dolor accidit, me ad eius vitam decessum non adesse, manum eius abscinderent, mihi que pro sacra illius memoria reseruarent: quam ad rem consensum obtinueram venerabilis eius loci Abbatisse Hauuigis. Ut autem est foeminarum ingenium, celanda prorsus celare non posse, moniales Lutgardi, quid de praecedenda ipsius manu rogassent, indicarunt: cumque paulo post in Aquiriam venissem, & cum ea colloquerer, illa me serio vultu intuens: Audiui, inquit, fili charissime, te post mortem velle mihi amputare manum. Ego vero demiror, quid ea manu facturus sis. Tum ego rubore suffusus, Credo, inquam, & corpori & animae meae profuturum, si, ut spero, manum tuam obtinero. Mox illa sereno, ut erat, vultu subridens, & digitum auricularem dexterae manus in fenestra, ad quam loquebamur, deponens: Satis, inquit, tibi sufficet, si hunc digitum post decessum meum obtinere licuerit. Tum ego maiori fiducia in eam inuectus: Nihil, inquam, mihi de tuo corpore fatis erit, nisi vel manum, vel caput habeam, quod mihi sit orbaro te leuamentum. His dictis ad alios sermones descendimus: nec tamen quicquam illa alicui ea de re dixit, nec aduertit quidem aut alicuius pensum habuit. Postquam autem illa defuncta, & corpore in ecclesiam deportato, tempus opportunum se obtulit, Guido quidam valde religiosus iuuenis & alius conuersus socius eius, digitum illum, quem mihi Lutgardis suffecturum dixerat, amputarunt & dentes sedecim ex eius ore extraxerunt. Ego vero cognita eius morte, cum pariter didicissem ex eius manu digitum excisum, nec scire tamen, quifina esset: Iam nunc, inquam, perspicue licebit

licebit intelligi, num verè prophetissa fuerit Lutgardis quæ ante annos plurimos auriculari dextræ manûs suæ digitum mihi sufficere posse prædixit. Itaq; veni in Aquiriam, & illum ipsum, quem prædixerat, digitum præcisum comperi, sensique illo planè me contentum fore, si cum liceat obinere. Accessi ergo Abbatissam, & pro ea re preces supplices cum lachrymis obtuli, sed cum magno dolore meo solam Abbatissam inexorabilem inueni: sed, ut arbitror, non absque superni dispensatione consilij. Voluit enim probare omnipotens, illum me Lutgardis digitum habiturum, quem ipsa promississet, licet cum nescia simplicitas petenti negaret. Rursus autem in Aquiriam venienti mihi, & promittenti, scripturum me piæ Lutgardis vitam, cum ingenti cordis mei gaudio donatum est omni auro & argento optatius munus. Nec me hac in re liuidus quispiam putet arguendum, quòd Lutgardis necdum in sanctos relatæ digitum tanto amore complector: Legimus beatissimam Neraliam Adriani martyris brachium, eo interfecto, mox amputasse: venerabilis quoque Maria de Oegnies, necdum sanctorum catalogo adscriptæ, digitum in eius obitu præcisum Iacobus, piæ memoriæ quondam Achenensis Episcopus, & postea Romanæ Ecclesiæ Cardinalis, annis multis ad collum suspensum, pro maximo munere Gregorio IX. Pontifici Maximo contra blasphemiam spiritum, quo atrociter infestabatur, ferendum dedit. Beatæ quoque Elizabeth Langrauiæ Thuringiæ, nostra tempestate defunctæ, pollex cum indice mox præcisus fuit. Quod ergo S. Neralia, & vir memorabilis Iacobus Cardinalis, & Pontifex Maximus Gregorius, & multi alij fide digni, tanta authoritate ante me fecere, nemo in me ceu stultum & impium carpendum suscipiet, nisi qui planè stultus & impius sit.

Ecce graues
viri quanti
faciant reli-
quias pio-
rum.

Porro autem cum sacrum Lutgardis corpus humandum adhuc in feretro iaceret, Cap. 15. quæstio incidit, vbi tam præclaras reliquias condi oporteret. Contigit autem diuina ordinatione, ut venerabilis Abbas Alnensis monasterij, ex Ordine illius cœnobij Visitor, triduo ante sepulturam Lutgardis decessum expectaret. Is ergo illic tum præfens, dixit: Vbi verò tumulari eam par est, nisi in ecclesia, vbi pro dignitate omnes ad eam adire possint? Ea autem Abbatis vox consensum omnium obtinuit, & ad dextrum Chori latus iuxta parietem, vbi orare consueuerat, celebri & honorato loco condita est. Porro Sibylla à Gagis, hoc ei Epitaphium posuit:

Lutgardis vixit, vitam sine crimine duxit:

Cum Christo degit, quam lapis iste tegit.

Efuriens hæc & sitiens caelestia, luxit,

* Mera dies sponsi facies illi modò luxit.

Hæc speculum vitæ, flos claustrî, gemma fororum:

Fulsit in hæc pietas, compassio, gloria morum.

Epitaphiū
Lutgardis.

* Mira dies,

Statim autem ab ipsa sepultura apparuit Elizabethæ de Vuans moniali Aquiriensi in magna gloria, seiscitantiq; illi, num aliquo temporis spatio fuisset in locis Purgatorijs, respondit: Non solum nullum ego Purgatoriū perpeffa sum, sed etiam loca Purgatoriij præteriens, afflictisq; animabus condolens, illis benè precabar, compluresq; ex illis Dei benignitate è pœnis ereptas, ad paradisi amœnissima loca mecum abduxi. Hæc vbi dixit, Elizabetha videbatur sibi audire, tanquam iuuenulæ cuidam moniali, Machildi nomine, illam dicentem: Sequere me: intelligensq; ijs verbis Machildem ad excedendum è vita inuitari, se quoq; vltro obtulit ad ira sequendum illam, dixitq;: Liceat etiam mihi sequi te mater dulcissima. Respondit autem Lutgardis: Non potes me sequi modò, sed postea me matrem sequeris filia. Habuit verò visio illa mox effectum suū. Iuuenula enim à Lutgarde inuitata, intra nouem dies defuncta est: Elizabetha verò etiamnum superest.

Cap. 16.
Apparet de-
functæ in
multa glo-
ria.

Cum aut iuxta Lutgardis propheticam prædictionem dira pestis moniales Aquirienses infestaret, quadam soror per visum multos conspexit in monasterij ecclesiam insolenter irruere: cumq; nullus eos compescere possset, vidit Lutgardem surgere è tumulo, & omnes illos summa vi è templo exturbare. Habuit verò etiam illa visio celerem effectum, sicut illa peste à monasterio Aquiriæ profligata. Porro moniales quicquid è zonis, peplici, velis, aut alijs rebus Lutgardis habere poterant, certatim quasi pro reliquijs, & reuerè præclaris reliquijs, ad se rapere. Nobilissima autem puella Beatrix de Roauia monialis, quæ facultatibus suis Aquiriæ monasterium ab inopia copiosissime vindicauit, anthracem, siue, ut Medici vocant, carbunculum, in collo patiens, ve-
llo capitis Lutgardis ad collum apposuit, perniciosèq; turgens malum illud repente abscellit. Dominus Alardus, qui in eo monasterio permultis annis Capellanus egerat, pollice

Velo capi-
tis eius car-
bunculus
curatur.

Miracula ex reliquijs eius.

pollice inflato multum anxie cruciatur. Is Lutgardis reliquias postquam ad pollicem alligauit pro doloris & tumoris remedio, mox remedium presentissimum expertus est.

Cap. 18.

Oda Aquiria Suppriorissa grauiter manum dolens, ex circumligatis ei Lutgardis reliquijs continuo perfectissime curata est. Eiusdem nominis consanguinea monialis, nata ex Brauia oppido, praecapitis debilitate, qua diu vexata fuit, nullum prorsus lili odorere potuit. Ea ut vidit ad tumulum Lutgardis lilia posita, horruit quidem in pro aspectu: sed cum caput solum ad reatandum, num posset ingredi, in ostium intulisset, nihilque molestiae sentiret, mox fidentiùs introgressa, tumulum adijt, lilia naribus admouit, nec vllum penitus dolorem persensit. Eadem monialis nocte in tenebris ad sepulcrum eius orandi gratia se prosternens, oculo impedit in candelabri ferrum acuminatum, moxque apposuit oculo manum, ut iam è suo loco quasi excidentem, ne penitus decideret, retineret. Itaque dolore intolerabili affecta, dixit: Quid est, sancta mater Lutgardis, quod mihi accidit? En pro tui veneratione procidens, oculum perdidisti, quem seruare te oportebat: atque inde molestiam refero, unde remedium sperabam. Haec ut dixit, surrexit, & momento temporis plenissime restituta, nihil neque angoris, neque doloris sensit.

Oculus restituitur.

Cap. 19.

Maria de Andeu Aquiria monialis, grauissimo dolore capitis afflicta, ita ut ne puncto quidem temporis vilo corporis membro posset quiescere, seque humi impatientius volutaret, cunctis mirantibus, quippe qui eam quam primum mentis in opem fore putabant, velo Lutgardis adhibito vsque adeo mox reualuit, ut nullus omnino dolor in illa relicus videretur. Matrona quaedam nobilis in partu diuissime & periculosissime laborans, allatum cingulum, ex equorum feris confectum, quo Lutgardis carnem suam affligere & macerare consueuerat, vtero imposuit, cunctisque stupentibus, sine dolore in suam & prolis salutem liberata est. Quod idem diuersis in locis & personis efficaciter est probatum.

Nota de vulo eius.

Item cingulo.

VITA ET MARTYRIUM SANCTORUM ET INCLYTORUM MARTYRVM MANVEL, SABEL, ET Ismael, qui fuerunt Martyres tempore Iuliani: ex Simeone Metaphrasie.

17. Iunij.
Cap. 1.

Iuliani A-
postatae im-
pictas.

PERSECUTORES quidem alij & Tyranni, etiam idolorum cultui erant dediti, in errore tamen ab initio educati, non externum aliquem & alienum cultum, sed proprium & patrium habere videbantur: quem quidem iam tenentes, male quidem, sed tamen iam tenentes, fidem nostram esse plane absurdam existimabant, & eos puniebant, qui ad eam accedebant. Quorum quidem, cum ea facerent, quae suae conueniebant consuetudini, non magis quis mores vituperauerit, quam erroris, in quo fuerat educati, fuerit motus miseratione. Praesens autem hic Tyrannus, cum in rebus diuinis pulchre à principio fuisset eruditus, & in Christianorum legibus & moribus educatus, nec id solum, sed sacris quoque & arcanis scripturis fuisset dignus habitus, nescio quam de causa à fallacibus demonibus postea persuasus, illa quidem omnia postea habuit pro ludibrio, ijs contumeliose insultans, quae sunt venerabilia: gentiliū autem solummodo res magnificat, & in summo honore habuit. Quocirca eorum, qui unquam fuere, persecutorum fuit & iniquissimus, & impudentissimus: ut qui neque fidem, quam acceperat, seruauerit, & factis visus fuerit maleuolentissimus. Iulianum transgressorem scio vos omnes nosse, quem vel solum cognomen facit omnibus exosum & inuisum, nedum mores ipsi: quo quidem nemo fuit ad vitium promptior & procliuior.

Cap. 2.

Is ergo cum, quod nemo putasset, in Deum, & eum, qui illo tempore imperabat, (is autem erat Constantius) amentiam, & in ipsos Christianos, cum quibus erat ei nomen commune, defectionem parturisset, Romanorum nescio quomodo arripit Imperium. Propter quod valde elatus, & in summam euectus superbiam, omnibus erat intolerabilis, & nec se continere poterat, nisi Christianos omnes caperet & expugnaret: alios quidem minis & tormentis terrefaciens, alijs autem turpiter & illiberaliter blandiens, alios

Iuliani in-
solens su-
perbia.